וועטער:
אמסטרדאם קלאר און מילד

Largest Circulation
of any Newspaper entering Jewish Homes in Western Canada.

דאס אידישע וואָרט

The Israelite Daily Press

זון אונטרגאנג — 6.45.
מאָרגן — 5.43.

מער פאַרשפּרייט
אין די אידישע היימען פון מערב קאַנאַדע
לוי אַלע אַנדערע אידישע און ענגלישע
צייטונגען צוזאַמען

Vol. 21, No. 227. Tues. Oct. 13, 1931. Published Daily except Saturday and Sunday דינסטאג ב׳ חשון, תרצ״ב.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
OCT 19

אנב-אזרחא
פון מארק

פראָפ. אסבאָרן וועגן סאָוו. פאַרבאַנד

איך האָב נאָך כמעט קיינמאָל ניט געהערט קיין אמת׳ן וועגן דעם מצב דאָרטן. די באַזוכער וואָס ברייענגען זייערע גרוסן פון דאָרטן דערציילן ניט קיין דירעקטע ליגנס (כאָטש דאָס פאַסירט אויף זייער אָפט: פאַרטייאישע באַריכטן־אָפּגעבער זיינען זייער אָפט שטאַרק מגזם די גוטע אָדער די שלעכטע זייט).

אבער האַלבע אמת׳ן זיינען אַמ־מייסטנס אויף גאַנצע ליגנס. ווען מען באַטאַכט, ווען מיר זאָגן, די שלעכטע שטריכן פונם סאָוועטישן לעבן און מען פאַרשווייגט אָדער מען זוכט צו מאַכן צו קליינגעלט די גוטע, אָדער פאַרקערט, — און דאָס איז דאָ נעוויינ־לאַכע ליגיע פון די אָפּטע גרוסן וואָס מיר הערן פון דאָרטן, — פיל איך די טענדענץ „צוצופאַרבן״ און איך, אַמאָוויינינקסטנס, פאַרבלייב אַ ניט־גלויביקער.

און זאָל מיר דער באַריכט־אָפּגעבער טויזנט מאָל פאַרזיכערן אַז ער איז אַביעקטיוו און אומפאַרטייאיש, פיל איך אָבער, אַז ער איז סובייעקטיוו און פאַרטייאיש...

* * *

אַז אמת׳ן אַביעקטיוון און ערלאַ־כען גרוס פון סאָוועטלאַנד האָב איך, דאַכט זיך, צום ערשטן מאָל געהערט לעצטן פרייטאָג אָוונט, ביים פאַרוס פון דער אידישער קולטור געזעל־שאַפט, פון פּראָפעסאָר אסבאָרן.

זאָל דאָ געזאָגט ווערן: פּראָפעסאָר אסבאָרן, אַנדערש ווי די מייסטע באַ־זוכער אין סאָוועטלאַנד וואָס „קומען אַרויף״ און ווייל אַז זעען פאַר אַ מייל״ פּרעזענטירט ניט צו האָבן אַלץ געזעען און צו וויסן אַלץ.

ער רעדט ניט מיט זעלבסטזיכער־קייט און מיט אַוטאָריטעט וועגן די דערפאָלגן אָדער דורכפאַל פונם גרוי־סען סאָוועטישן „עקספּערימענט״, און דאָס וואָס ער רופט עס אַן עקספּערי־מענט וויינט שוין, אַז ער שטעלט דאָ און דאָרט פראַגע־צייכנס (וועגן וועל־כע ער האָט טאַקע שפּעטער דער מאַנט).

ער ווייס וואָס ער ווייס ניט, און ער ניט עס צו, — זייער אַ זעלטענער פאַל ביי דעם סאָרט באַריכט־אָפּגע־בער... און ריידנדיק אויף אַזאַ טעמע ווי „די קולטורעלע אָספּעקטן אין דעם רוסישן עקספּערימענט״, ניט ער אַז אין זיין הכרמה, אַז ער האָט נים געזען די סאָוועטישע שולן, די נייע סאָוועטישע קונסט, די נייע ליטעראַ־טור אַז בכלל די קולטורעלע דערוועגער בונגען פון סאָוועטן פאַרבאַנד, — זייר ער אַ סך ניט דערזעען, ווי ער באַ־מערקט שמייכלענדיק, פון די זאַכן וואָס האָבן אַ שייכות צו זיין טעמע... די קורצע צייט וואָס ער האָט דאָרטן פאַרבראַכט האָט ער הויפּטזאַכלאַך אָפּגענעבן זיך מיט צוקוקן זיך צום אַל־געמיינעם לעבן אין לאַנד.

* * *

אַבער פּראָפ. אסבאָרן באַטאָנט, אַז ער פילט אויף זיך תמיד אַ גרויסע אח־ריות פאַר זיינע צוהערער, ווען ער גרייט צו זיינע אַ רעדע. אַז אויב ער האָט זיך געגומען צו ריידן אויף אַזאַ טעמע איז פון דערפאַר, ווייל ער פילט אַז ער האָט געוויסע זאַכן באַגריפן און האָט וואָס צו זאָגן וועגן זיי.

ווי אַזוי זשע האָט ער זיי באַגריפן אין אַזאַ קורצער צייט, ווען זיין הויפּט־אויסמערקזאַמקייט האָבן אוועקגענו־מען זאַכן וואָס האָבן ניט קיין שייכות צו דער נעגנבעבער טעמע?

האָט עס דערויף זיינעם אַ פראַ־דאָקס: ווען אַ מענש בייט מיטאַמאָל איבער זיין סביבה און פאַלט אַריין אין אַ נאַנץ אַנדער ציוויליזאַציע, קומט ביי אים פאַר אַן עקספּלאָזיע אין מח.

עס עפנט זיך ביי אים, אַזוי צו זאָ־גען, דער מח, און ער דערשפּירט זאַכן, פון וועלכע ער האָט פריער קיין אַנונג ניט געהאַט.

און, טאָן מוז צוגעבן, אַז ביי פּראָפּ־אסבאָרן האָט די באַרירונג מיט דער סאָוו. ציוויליזאַציע אַפּנים טאַקע פאַר־אורזאַכט אַן עקספּלאָזיע. ווי איך האָב געהערט, איז ער אַמאָל געווען פאַר־רעכנט פאַר זייער אַ קאָנסערוואַטיוון מענטש. איצט, קאָן ער אַן וועלכן ס׳איז פאַראַוואָרטייל ריידן וועגן אַזאַ טיף רע־וואָלוציאָנערן עקספּערימענט, ווי דער סאָוועטישער, און ריידן מיט פאַרגעני־גען און באַגייסטערונג וועגן די מעגש־לאַכע שטריכן פון דעם עקספּערימענט דאָרטן וואָו ער האָט זיי געפונען.

* * *

אויב פּראָפ. אסבאָרן האָט ניט גע־זעען און ניט געקאָנט זעען אַלץ אין סאָוועטן פאַרבאַנד, האָט ער אָבער דאָ אין דאָרטן געזען באַראַקטעריסטישע שטריכן, פון וועלכע ער האָט, מיט זיין געעפענטן מח, געקאָנט מאַכן זיינע באַ־שלוסן.

און אַזוי ווי ער איז אינגאַנצן פריי פון וועלכע עס איז פאַראורטייל, און דאָס ניט קיין שום אינטערעס צו־ערוגן ביי זיינע צוהערער אַ פּאָזיטי־ווע אָדער אַ נעגאַטיווע באַציאונג צום סאָוועטישן עקספּערימענט, נאָר וויל זיך בלויז טיילן מיט זיי מיט דעם אמת, ווי ער האָט אים באַגריפן, — איבער זיין סביבה און פאַלט אַריין אין אַ נאַנץ אַנדער ציוויליזאַציע, קומט ביי אים פאַר אַן עקספּלאָזיע אין מח.

אַן עס קומט אַזוי אַרויס אַ פול ביילד: די גראַנדיאָזיטעט פון דעם עקספּערימענט, ווי אויף זיינע טונקע־לע זייטן אין געפעלאַכע טענדענצן, וואָס קאָנען אים רואינירן.

זאָל עס נאָך צוגעגעבן ווערן, אַז פּראָפעסאָר אסבאָרן איז אַ פיינער אַראַטאָר, אַ קינסטלער אַ רעדנער, אַ פּאָעט אַ נאַטור־ליבער, אַ אינפּאַכע ווערטער צווינגען צו זאָגן מער, ווי זיי וואָלטן אויסגעדריקט מיט זיך אַן דער געהערי־קער באַטאָנונג. ער האָט אַ קלינגענדיקע שטים, אַ פעאיקייט צו האַלטן זיינע צוהערער געשפּאַנט און — אַ פיינעם חוש פאַר הומאָר.

* * *

וואָס זשע האָט פּראָפ. אסבאָרן צו אַזאַן וועגן די קולטורעלע אָספּעקטן אינם רוסישן עקספּערימענט?

איך וועל פּרובירן איבערגעבן בקיצור דאָס וועלכע ער האָט געזאָגט אויף אַ אָנ־געהאַלטענע אַרט־ווייז, אַז אַלץ אין דאָס וועלכע ער האָט אַרויסגעטאָן איז נייסט וואָס ער האָט אַריינגעטאָן אין זיינע ווערטער מיט זיין אַרט ריידן...

אידיש קינד דערמאָרדעט פון קריסטלאַכן אינגל

פּפּעצ. טעלעג. צו ד. א. וו. פון "איטא"

וואַרשע, אקט. 13 (איטא). — אינם ווייסלאַכע נאַצעס פּראַזאַמלונגען האָט באַצייכנט די גרויסע האַסבורגער אַנ־גריף פּראַזאַמלונג, ווען די רעדנער, איינשליסנדיק אפילו פריקן, האָבן זיך די טענה פון דער פאַרטיידיקונג פון די נאַצעס, אַז שמיטע איז ניט קוואַלי־פיצירט אַנצופירן דעם פּראָצעס קעגן דעם נאַצי פירער העלדראָרף, וואָס ווערט אָנגעקלאָגט אין אַנפירן דעם פּאַגראָם די צווייטע נאַכט ראַש־השנה. העל־דאָרפס פּראָצעס אין דערפאַר אָפּגע־לייגט געוואָרן, ביז דער נייער געריכט וועט האָבן אַ געלעגנהייט צו שטודירן די דאָקומענטן און עפענען דעם פּראָ־צעס פון דאָס ניי.

דער דאָזיקער באַשלוס קאָן אויך פירן צו־דעם, אַז דער אַפּיל פון די נאַצעס פאַראורטייל אונטער שמיט־צעס פאַרגיינערשאַפט פאַר זייער באַ־טייליקונג אין די ראַיאָנאַל זאָל צוריק־געצויגן ווערן, און זיי זאָלן קריגן אַ נייעם פּראָצעס.

(::)

א. ר. פ. ט. שול באַאַר נאָוועמבער 28טן

מען בעט אונז צו מעלדן, אַז די אַרבעטער רינג פריידהייט שפּאַל שול האָט אַראַנזשירט איר יערלאַכן באַזאַר אויף דעם 28טן, 29טן און 30טן נאָ־וועמבער און דעם ערשטן דעצעמבער.

דער יערלאַכער באַזאַר האָלעט אַרויס אין אַ גרויסער מאַס, דער שול אַנצו־גיין מיט איר אַרבעט מיט וויניקער זאָרג אויפן פינאַנציעלן געביט. אַלע פריינטלאַכע אַרגאַניזאַציעס זיינען נעבעטן צו האַלטן פריי די אויבנדער־מאַנטע דאַטומס.

(::)

קאַטאָליקן אין שפּאַניע האָבן שוין טענות צו רעגירונג פאַר וועלן צוריקבריינגען ספרדים

מאַדריד, אקט. 13 (איטא).— כאָטש עס איז נאָך ניט באַוואוסט, צי די שפּאַנישע רעגירונג וועט, לויט דער נייער קאָנסטיטוציע, מאַכן וועלכע עס אזי פאַרלייכטערונגען פאַר די ספרדי־שע אין צוריקצוקומען קיין שפּאַניע, הדס שוין בלויז דער קלאַנג, אַז די רעגירונג האָט בדעה צו מאַכן וועלכע עס אין פאַרלייכטערונגען פאַר די ספר־דים, אַרויסגערופן אַ שאַרפע קריטיק מצד די פאַרשטייער פון דער קאַטאָ־לישער קירכע.

די קאַטאָלישע דעפּוטאַטן האָבן דערקלערט אין פאַראַמענט, אַז „עס וואָלט געווען אומגערעכט צו שאַפן אין דער קאָנסטיטוציע אַ פונקט, לויט וועלכן די ספרדישע אידן זאָלן צוריק־נעבראַכט ווערן קיין שפּאַניע, בעת די יעזואיטן ווערן אַרויסגעשיקט״. זיי האָבן אָנגעוויזן, אַז דאָס איז ניט קאַנ־סטיטוציאָנעל, „וואָרום אַלע שפּאַניער דאַרפן זיין גלייך לויטן געזעץ״.

פון דער ביז איצטיקער דעבאַטע איז פאַראַנטפערט אין צו זען, אַז אויב עס וועט געלינגען די קאַטאָלישע דעזוטאַטן דורכצוזעצן זייערע פאָדערונגען, דאַן וועלן די אויסזיכטן פאַר גענוייטע פּרי־וועלינגען פאַר אידן, וועלכע זיינען ביז איצט שוין צווייפלהאַפט, ווערן נאָך שוואַכער.

אידן פאַרלירן צוויי מאַנדאַטן אין וואַלן אין לאַטוויע

צעירי ציוניסטישער און בונ־דיסטישער פאַרטרעטער דורכגעפאַלן

פּפּעצ. טעלעג. צו ד. א. וו. פון "איטא"

ריגע, אקט. 13 (איטא). — די ענר־גילטיקע רעזולטאַטן פון די פאַרלאַ־מענטאַרישע וואַלן אין לאַטוויע, וואָס זיינען נאָר־וואָס פאַרעפנטלאַכט גע־ווארן, האָבן געמאַכט אַ שווערן רושם אויף דער אידישער באַפעלקערונג, ווייל אנשטאָט די פינף מאַנדאַטן מיט וועל־כע די אידן זיינען געווען זיכער, האָבן זיי באַקומען בלויז דריי.

צוויי פון די דערוויילטע זיינען אַנ־דיסטן, און דער דריטער איז אַ מזרחי. דער צווייטער מזרחישער דעפּוטאַט האָט פאַרלאָרן מיט בלויז 50 שטימען. דער צעירי־ציוניסטישער קאַנדידאַט, אַלזאַרסאָן, האָט פאַרלאָרן בלויז מיט 25 שטימען. אַי דער צעירי ציוניסט לאַזאַרסאָן אַי דער בונדיסטישער פאַר־שטייער דר. מייזל, זיינען מער ניט קיין דעפּוטאַטן.

נעזעלשאַפטלאַכער קאַלענדאַר

דינסטאָג, אָקטאָבער 13

מ. בלאַשטיין: „פּסיכאָאַנאַליז און אונזערע קינדער״, ביי פּראַזאַמלונג פון מוטער פאַראיין פון א. ר. פ. ט. שול, 8.30 אוונט אין פרייהייט טעמפּל.

מיטינג פון מוטער פאַראיין פון ת״ת 9 אוונט, אין ת״ת.

אַלג. פאַראַזאָט. פון ליידים אקז. רוט. היב. סיק בעט. סאס. 8 אוונט ביי מרס. קילוואַר, 499 פּריטשאַרד עווע.

י. העסטרין וועגן די פּראָבלעמען פון אין אַ״י ביי פאַרן. פון רייטשל דושר־ניאַר הדסה ביי מרס. באַדאַנעס, 330 אינקסטער בלוווד., נ. מ.

אַלגעמ. פאַרן. פון בנות ציון נמלות חסדים מאַר. 8 אוו., אין גרויסער ת״ת יערלאַכע פאַראוס. ביי יונגע פרויען סיסטערהוד, 8.30 נ.מ., אין ראַיאָל אַלעקסאַנדרא האָטעל.

מיטוואָך, אָקט. 14

ערשטע פון סעזאָן טיי פון וופּג הד־סה ביי מרס. ד. פריד, 232 אַרפילד סט., 2.30 ביז שעסט.

אַלגעמ. פאַראַזאָט. פון ליידים אקז. תפארת ישראל שול, 8 נ.מ., אין שול. 25 סענט טיי ביי ליידים אקז. אַש־כנזי שול לטובת ת״ת, 3—11, אין שול

פאַראַזאָט. פון בנות־שלום סאס., 8 נ.מ., אַן עקלינער ת״ת.

וואָלן ביי בר. 2 פּוט״צ, 8.30 נ.מ., אין איינגענעם לאַקאַל.

דאָנערשטאָג, אָקטאָבער 15

י. העסטרין ביי יונגע פּוט״צ פאַראיין 8.30 נ.מ., אין פאַלקס שול.

פרייטאָג, אָקטאָבער 15

פּרץ־שול סימפּאָזיום „וואָס טוען מיר אין פּרץ־שול״, 8.45 אוו., אין פּרץ־זאַל אַרב. פאַרן. ביי יונגע לינקע פּוט״צ, 8.30 אוו., אין פּרץ־אינסטיטוט.

שבת, אָקטאָבער 17

חברים פאַרוויילונג ביי איד. אַרב. קולם. קלוב אַט 515 רעדזוואוד עווע.

זונטאָג, אָקטאָבער 18

קאָנצערט און בילד אין פעלעס טע־אַטער, 8.30 אוונט, אונטער אויפזיכט פון מוטער פאַראיין פון פּרץ־שול.

טיי פון כנסת־ישראל סיסטערהוד ביי מרס. וועריטע, 661 מאַניטאָבאַ עוו וו. אייוועניוס ביי פאַרוס פון אַרב. ריינג 3 נ.מ., אין פריהייט טעמפּל. טעמע: „האַלט עס איצט ביי צוזאַמענבערוך פון ציוויליזאַציע״?

טעג־טאָג פון הנור העובד און רע־גאַנאַיזאַציאָנס פּראַזאַמלונג, 8.30 נ. מ., אין איינגענעם לאַקאַל.

וועטשערע פון מוטער פאַראיין פון א. ר. פ. ט. שול, 8 אוו., אין פר. טעמפּל י. זיפער ביי איד. אַרב. קולט. קלוב: „משיח באַוועגונג ביי די אידן״, 2.30 נ.מ., אין פּרץ־אינסטיטוט.

ערל. פאַרן. פון ליידים סאס. פון ב״י 2 נ.מ. אין ב״י שול. באַריכט וואָלן

מאָנטאָג, אָקטאָבער 19

לייען קרייז פון מוטער פאַר. פּרץ־שול, 2.30 נ.מ., ביי מרס. סירקין, 451 אַלפּרעד עווע.

מיטוואָך, אָקטאָבער 21

פאַרן. אין פאַרוס. ביי מוטער פאַר. פון פּרץ־שול 8.30 אוו., אין פּרץ־זאַל.

זונטאָג, אָקטאָבער 25

25־יאָריקער יובילײ פייערונג פון היב. סיק בעט. סאס.: 2.30 נ.מ., אין קווינס: 6.30 אוו., באַנקעט אין ת״ת. טעג־טאָג פון הדסה קאָנסיל.

היטלעריסטן פאַרבויגן זייער אַנטי־טיסעמיטישע פּראָפּאַגאַנדע צוליב פּאָליטישע צוועקן

קאַנצעלירן זייער גאַנצע אַטאַקע אויף דער ברונינג רע־גירונג — דיכטער גע־פּסלט פאַר פּראָצעס פון נאַצים אַנפירער, ווייל ער האָט חתונה געהאַט מיט אַ אידי־שער פרוי

(פּפּעציעלע טעלעגראַמע צו „דאָס אידישע וואָרט״ פון „איטא״)

בערלין, אקט. 13 (איטא). — אַן אויסערגעוויינלאַכער אָפּנוי פון די גע־וויינלאַכע נאַצעס פּראַזאַמלונגען האָט באַצייכנט די גרויסע האַסבורגער אַנ־גריף פּראַזאַמלונג, ווען די רעדנער, איינשליסנדיק אפילו פריקן, האָבן זיך די טענה פון דער פאַרטיידיקונג פון די נאַצים, אַז שמיטע איז ניט קוואַלי־פיצירט אַנצופירן דעם פּראָצעס קעגן דעם נאַצי פירער העלדראָרף, וואָס ווערט אָנגעקלאָגט אין אַנפירן דעם פּאָגראָם די צווייטע נאַכט ראַש־השנה. העל־דאָרפס פּראָצעס אין דערפאַר אָפּגע־לייגט געוואָרן, ביז דער נייער געריכט וועט האָבן אַ געלעגנהייט צו שטודירן די דאָקומענטן און עפענען דעם פּראָ־צעס פון דאָס ניי.

דער דאָזיקער באַשלוס קאָן אויך פירן צו־דעם, אַז דער אַפּיל פון די נאַצים פאַראורטייל אונטער שמיט־צעס פאַרגיינערשאַפט פאַר זייער באַ־טייליקונג אין די ראַיאָנאַל זאָל צוריק־געצויגן ווערן, און זיי זאָלן קריגן אַ נייעם פּראָצעס.

(::)

א. ר. פ. ט. שול באַאַר נאָוועמבער 28טן

מען בעט אונז צו מעלדן, אַז די אַרבעטער רינג פריידהייט שפּאַל שול האָט אַראַנזשירט איר יערלאַכן באַזאַר אויף דעם 28טן, 29טן און 30טן נאָ־וועמבער און דעם ערשטן דעצעמבער.

דער יערלאַכער באַזאַר האָלעט אַרויס אין אַ גרויסער מאַס, דער שול אַנצו־גיין מיט איר אַרבעט מיט וויניקער זאָרג אויפן פינאַנציעלן געביט. אַלע פריינטלאַכע אַרגאַניזאַציעס זיינען נעבעטן צו האַלטן פריי די אויבנדער־מאַנטע דאַטומס.

(::)

קאַטאָליקן אין שפּאַניע האָבן שוין טענות צו רעגירונג פאַר וועלן צוריקבריינגען ספרדים

מאַדריד, אקט. 13 (איטא).— כאָטש עס איז נאָך ניט באַוואוסט, צי די שפּאַנישע רעגירונג וועט, לויט דער נייער קאָנסטיטוציע, מאַכן וועלכע עס אזי פאַרלייכטערונגען פאַר די ספרדי־שע אין צוריקצוקומען קיין שפּאַניע, הדס שוין בלויז דער קלאַנג, אַז די רעגירונג האָט בדעה צו מאַכן וועלכע עס אין פאַרלייכטערונגען פאַר די ספר־דים, אַרויסגערופן אַ שאַרפע קריטיק מצד די פאַרשטייער פון דער קאַטאָ־לישער קירכע.

די קאַטאָלישע דעפּוטאַטן האָבן דערקלערט אין פאַראַמענט, אַז „עס וואָלט געווען אומגערעכט צו שאַפן אין דער קאָנסטיטוציע אַ פונקט, לויט וועלכן די ספרדישע אידן זאָלן צוריק־נעבראַכט ווערן קיין שפּאַניע, בעת די יעזואיטן ווערן אַרויסגעשיקט״. זיי האָבן אָנגעוויזן, אַז דאָס איז ניט קאָנ־סטיטוציאָנעל, „וואָרום אַלע שפּאַניער דאַרפן זיין גלייך לויטן געזעץ״.

פון דער ביז איצטיקער דעבאַטע איז פאַראַנטפערט אין צו זען, אַז אויב עס וועט געלינגען די קאַטאָלישע דעזוטאַטן דורכצוזעצן זייערע פאָדערונגען, דאַן וועלן די אויסזיכטן פאַר גענוייטע פּרי־וועלינגען פאַר אידן, וועלכע זיינען ביז איצט שוין צווייפלהאַפט, ווערן נאָך שוואַכער.

אַ״ר פ. ט. שול באַאַר נאָוועמבער 28טן

מען בעט אונז צו מעלדן, אַז די אַרבעטער רינג פריידהייט שפּאַל שול האָט אַראַנזשירט איר יערלאַכן באַזאַר אויף דעם 28טן, 29טן און 30טן נאָ־וועמבער און דעם ערשטן דעצעמבער.

דער יערלאַכער באַזאַר האָלעט אַרויס אין אַ גרויסער מאַס, דער שול אַנצו־גיין מיט איר אַרבעט מיט וויניקער זאָרג אויפן פינאַנציעלן געביט. אַלע פריינטלאַכע אַרגאַניזאַציעס זיינען נעבעטן צו האַלטן פריי די אויבנדער־מאַנטע דאַטומס.

(::)

אייזנבאַנען וועלן פירן פריי שפּייז פאַר נעליטענע פאַרמערס

מאַניטאָבער געליטענע פאַרס געגנטן וועלן אויף געגיסן פונם אַנבאַט פון די פאַנדערער נאַציאָנאַלע און קענעדיען פּאַסיפיק אייזנבאַנען צו פירן פריי שפּייז פּראָדוקטן פון די געגנטן וואו ס׳איז דאָ אַן איבערפלוס פון אַזעלכע. אין די געגנטן וואו ס׳איז געווען אַן אומגערעטעניש, — ווי סער הענרי טאַרנטאָן האָט אַנאַנסירט.

דער באַשלוס פון די אייזנבאַנען אַריבערצופירן פריי פּראָדוקטן אין די געליטענע געגנטן פון דער אַמעריקאַנער אַסאָציאַציע פון פּאַסאַזשירן אַגענטן, אין וועלכן אַלע אַנדערע אייזנבאַנען זיינען אָנגעשלאָסן, אַז אַזוי אַ מעגלעכקייט אַן אַנדערע אַרט פון הילף אויף דעם אַלגעמיינען אומגלוק אין דער אַמעריקאַנער געשיכטע

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
אידישע וואָרט
Office and Place of Business: Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave., E.
Published daily except Saturday and Sunday.
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA.
Subscription: $6.00 per year.
Established 1910 Phones: 55 409—52 213
WINNIPEG — MANITOBA

אָפענע ים האָפנונג אין האַרץ פונם קאָנטינענט

דער סוד. לאָרענס יס־וועג פּראָיעקט איז אַן אַלטער פּלאַן, וועגן וועלכן מען האָט גערעדט שוין פאַר צענדליקער יאָרן. זיין נוצלאַכקייט און פּראַקטישקייט איז שוין לאַנג אַנערקענט געוואָרן, און כאָטש עס זיינען דאָ גאַנץ באַשטימטע אינטערעסן אין דער וועלט קעגן דעם פּראָיעקט, וואָלט ער שוין לאַנג דורכגעפירט געוואָרן, ווען ניט דאָס, וואָס ס'פאָדערט זיך פאַר דעם א ריזיקער אינוועסטמענט פון קרוב צו א האַלבן ביליאָן דאָלאַר, און וואָס זיין דורכפיר היינגט אָפּ ניט אָן קאַנאַדע אַליין, נאָר אויך אָן די פאַראייניקטע שטאַטן, וועלכע האָבן צו דעם סיי א טעריטאָריעלע און סיי עקאָנאָמישע שייכות.

דאָס וואָס דער דורכפיר פון דעם פּלאַן איז אָפּגעהאַנגען פון צוויי מלוכות, האָט הויפּטזאַכלאַך מאַרמאָזירט זיין דורכפיר. יעדער צד האָט געזוכט געוויסע פאָרצוגן פאַר זיך אין דעם מסחר, און דער־צו האָט יעדער צד ביי זיך געמוזט רעכענען זיך מיט די אייגענע קענערישע פּאָליטישע כחות, וואָס האָבן אויף אַלע אופנים געזוכט צו צעשטערן דעם פּלאַן.

עס זעט אָבער אויס, אז אָט די אַלע שטערונגען זיינען באַזייטיקט געוואָרן. ביידע צדדים האָבן זיך וועגן דעם פּלאַן שוין אויף אַזאַר פיל צוזאַמענגערעדט, אז לעצטע וואָך האָט פּרעמיער בענעט פון איין זייט, און פרעזידענט הואוועער פון דער צווייטער זייט, אָנגענומען וועגן א קאָנפערענץ פון ביידע צדדים מיטן צוועק צו דערגרייכן אַן אָפּמאַך פאַר דעם דורכפיר פון דעם סוד. לאָרענס יס־וועג פּראָיעקט. דאָס מיינט איינגנלאַך, אז דער פּלאַן האַלט שוין ביי פאַרווירקלאַכט וועגן.

דער פּראָיעקט באַשטייט אינקורצן אָט אין וואָס: א סיסטעם פון קאַנאַלן וועט דורכגעפירט ווערן, הויפּטזאַכלאַך דורך דעם סוד. לאָ־רענס טייך וואָס וועט פאַר דעם צוועק גערייניקט אין טיפער געראָבן ווערן, דורך וועלכע גרויסע אָקעאַן שיפן זאָלן קאָנען גיין פון דר גרויסע לייקס אינס אָקעאַן אריין. די האַפנונג אויף די גרויסע לייקס וועלן אזוי פאַרוואַנדלט ווערן אין אָפענע יס האַפנונג. אזוי ווי אויף א שיף געלאָדן מיט ווייץ פאַר ענגלאַנד אין פאָרט־ווילליאַם, אינם האַרצן פונם אַמעריקאַנער קאָנטינענט. קאָנען שווימען דירעקט קיין ענגלאַנד. און עס וועט מער ניט נויטיק זיין צו מאַכן די קאָסטבאַרע איבערלאַדונגען און טייערע אייזנבאַן פאַרבינדונגען צו טראַנספּאָרטירן דעם לאַד צום באַשטימטן פּלאַץ.

און פונקט אזוי וועלן פאַרוואַנדלט ווערן אין אָפענע יס־האַפנונג א גאַנצע רייע וויכטיקערע אַמעריקאַנער צענטערן פון מיטל־וועסט, ווי שיקאַגאָ, דעטראָיט, באַפאַלאָ, דולוט און א. וו.

דאָס וועט זיין פון גוואַלדיקער באַדייטונג פאַר די באַטרעפנדיקע פונקטן און פאַר דער וועסט כללי. מערב קאַנאַדע וועט פון דעם יעקט, וואָלט ער שוין לאַנג דורכגעפירט געוואָרן, ווען ניט דאָס, וואָס ס'פאָדערט זיך פאַר דעם א ריזיקער אינוועסטמענט פון קרוב צו א האַלבן ביליאָן דאָלאַר, און וואָס זיין דורכפיר היינגט אָפּ ניט אָן קאַנאַדע אַליין, נאָר אויך אָן די פאַראייניקטע שטאַטן, וועלכע האָבן צו דעם סיי א טעריטאָריעלע און סיי עקאָנאָמישע שייכות.

דאָס וואָס דער דורכפיר פון דעם פּלאַן איז אָפּגעהאַנגען פון צוויי מלוכות, האָט הויפּטזאַכלאַך מאַרמאָזירט זיין דורכפיר. יעדער צד האָט געזוכט געוויסע פאָרצוגן פאַר זיך אין דעם מסחר, און דער־צו האָט יעדער צד ביי זיך געמוזט רעכענען זיך מיט די אייגענע קענערישע פּאָליטישע כחות, וואָס האָבן אויף אַלע אופנים געזוכט צו צעשטערן דעם פּלאַן.

עס זעט אָבער אויס, אז אָט די אַלע שטערונגען זיינען באַזייטיקט געוואָרן. ביידע צדדים האָבן זיך וועגן דעם פּלאַן שוין אויף אזאַר פיל צוזאַמענגערעדט, אז לעצטע וואָך האָט פּרעמיער בענעט פון איין זייט, און פרעזידענט הואוועער פון דער צווייטער זייט, אָנגענומען א קאָנפערענץ פון ביידע צדדים מיטן צוועק צו דערגרייכן אַן אָפּמאַך פאַר דעם דורכפיר פון דעם סוד. לאָרענס יס־וועג פּראָיעקט. דאָס מיינט איינגנלאַך, אז דער פּלאַן האַלט שוין ביי פאַרווירקלאַכט וועגן.

דאָס וויכטיקסטע פּראָבלעם, צוליב וועלכן ס'איז געשאַפן געוואָרן די אזוי גערופענע נאַציאָנאַלע רעגירונג, איז אָנשטאָט געוואָרן מיט א וואָרט־דערבאַרער שנעלקייט. אין א משך פון פופצן טעג איז סאַנאָדענען, דעם ענגלישן פינאַנץ־מיניסטער, געלונגען צו דורכפירן דורך דעם קאָמונען־הויז זיין האַרבן פּלאַן וואָס דאַרף פאַרהיטן דעם בודזשעט פון דעם צוקונפטיקן יאָר (1932־1933) פון א דעפיציט פון 170 מיליאָן פונט (מיי'ס קאָמיסיע האָט בלויז פאַראויס־געזען 150 מיליאָן). ס'איז נאָך, פאַרשטענדלאַך, זייער צרה'דיק מיטן בודזשעט וואָס איז איצט אין לויף (1931־1932); ווי ס'ווייזט זיך אויס פעלט פאַר אים אַליין אויס א חשבון פון קרוב צו 75 מיליאָן פונט. נאָר די מיטלען, וואָס זיינען אָנגעצייכנט געוואָרן דורכן קאַביניעט און באַשטע־טיקט געוואָרן דורכן פאַרלאַמענט, ניי עון שוין איצט אריין אין קראַפט. ס'האָפט, אַלזאָ, אז ביזן 31טן מאַרץ 1932, ד. ה. ביזן טאָג, ווען ס'פאַנגט זיך אָן דער נייער בודזשעט, וועט געלונגען צו אויסלייזן די הכנסות און די הוצאות פונם ענגלישן מלו־כה אוצר.

צו אָט דעם גלייכגעוויכט וועט מען קומען, ווי באַקאַנט, דורך צוויי וועגן: דורך פאַרקלענערן די הוצאות און דורך פאַרגרעסערן די הכנסות.

פונם שניידן די אויסגאַבן וועלן ליידן די פאָלגנדע אַנשטאַלטן:

1). דער פאַנד פאַר אַרבעטסלאָזי־קייט מיט — — 35 מיליאָן פונט.
2) דאָס מיניסטעריום פאַר ביל־דונג מיט — — 10 מיליאָן פונט.
3) מיניסטעריום פון בויאַנען מיט — — — 7 מיליאָן פונט.
4) אַרמיי מיט — — 5 מיליאָן פונט.
5) צעוויילע אַמטן מיט — — — 5 מיליאָן פונט.
6) אַנדערע אינסטיטוציעס מיט — — — 8 מיליאָן פונט.
— צוזאַמען — 70 מיליאָן פונט.

דער דאָזיקער סכום וועט נאָך פאַרגרעסערט ווערן מיט צוואַנציק מיליאָן פונט דערמיט, וואָס די פונ־ציק מיליאָן פונט, וועלכע זיינען יאָר איין יאָר אויס באַנוצט צו דעקן די אינערלאַכע מלוכה חובות, וועלן ווערן פאַרקלענערט ביז א ערך דרייסיק מי־ליאָן. אזוי ארום וועט מען אין אַלגע־מיין אָפּשאַפן א חשבון פון ציניק־מיליאָן פונט שטערלינג.

די אכציק מיליאָן, וואָס מ'דאַרף נאָך האָבן, כדי צו דערגרייכן צום גלייכגעוויכט, וועט מען אַרויסבאַקו־מען פונם לאַנד דורך נייע שטייערן.

אָט זיינען די נייע עיקר'דיקע מאַק־סען:

1) דער הכנסה שטייער שטייגט ביז 25 פּראָצענט, אנשטאָט די פרי־ערדיקע 22½ פאַרן מיטעלן קלאַס; ס'ווערן פאַרקלענערט ביז א מיניכום דיי דערלייכטערונגען, וואָס מ'האָט נעמאַכט ביז איצט ביים צאָלן דעם דאָזיקן שטייער פאַר גרויסצאָליקע משפחות. דאַנעבן פאַר די גרויס הענד לער וועדט דער הכנסה שטייער פאַר־גרעסערט מיט גאַנצע צען פּראָצענט.

2) דער שטייער פון ספּעקולאַציע וועדט געמאַכט אויף פופצן פּראָצענט;

3) פון ביר וועט מען נעמען מיט איין פּענס מער פאַר יעדע 405 גראַם.

5) דער טאַקס פאַר משקה ווערט פאַרגרעסערט מיט צוויי פּענס פאַר יעדע פיר ליטער.

נאָר ניט נעקוקט אויף די דאָזיקע שריט מצד דער ענגלישער רעגירונג צו פאַרהיטן איר בודזשעט, איז אלס געשטיגן פון טאָג צו טאָג דער אָפּ־פלוס פון נאָלד פונם ענגלישן מלוכה־אוצר; אנדערש ריידנדיק: די אויס־לענדישע קרעדיט אנשטאַלטן, וועלכע האָבן ביז איצט געהאַלטן קאַלאַסאַלע סכומים אין די ענגלישע בענק, האָבן זיך גאַר שטאַרק איבערגעשראָקן פאַרן גרויס־ברוטאַנישן פינאַנציעלן קריזיס און זיי האָבן אָנגעהויבן אָן לאַנגע וואַרטענישן אָפּרופן זייערע געלדער. און מ'קאָן זיי ניט באַשולדיקן: די פאַראויסשטייענדע וואָלן צום פאַרלאַ־מענט, די אומרואיקע שטימונג אינם פלאַט, די פאַרשיידענע שטעלונגען אינם קאַבינעט וועפּא צו דער פראַגע מכח אריינפירן דעם פּראָטעקציאָניזם טאַריף, — דאָס אלס האָט געשאַפן סיי אין ענגלאַנד און סיי אין אויס־לאַנד אַן אומרואיקע שטימונג און פאַרשטאַרקט דאָס אָפּרופן פון די אַנ־געטרויטע קאַפּיטאַלן. ווי אַן אָפּציי־מיין אָפּשאַפן א חשבון פון ציניק־מיליאָן פונט שטערלינג.

די אכציק מיליאָן, וואָס מ'דאַרף נאָך האָבן, כדי צו דערגרייכן צום גלייכגעוויכט, וועט מען אַרויסבאַקו־מען פונם לאַנד דורך נייע שטייערן.

אָט זיינען די נייע עיקר'דיקע מאַק־סען:

1) דער הכנסה שטייער שטייגט ביז 25 פּראָצענט, אנשטאָט די פרי־ערדיקע 22½ פאַרן מיטעלן קלאַס; ס'ווערן פאַרקלענערט ביז א מיניכום דיי דערלייכטערונגען, וואָס מ'האָט נעמאַכט ביז איצט ביים צאָלן דעם דאָזיקן שטייער פאַר גרויסצאָליקע משפחות. דאַנעבן פאַר די גרויס הענד לער וועדט דער הכנסה שטייער פאַר־גרעסערט מיט גאַנצע צען פּראָצענט.

2) דער שטייער פון ספּעקולאַציע וועדט געמאַכט אויף פופצן פּראָצענט;

3) פון ביר וועט מען נעמען מיט איין פּענס מער פאַר יעדע 405 גראַם.

5) דער טאַקס פאַר משקה ווערט פאַרגרעסערט מיט צוויי פּענס פאַר יעדע פיר ליטער.

נאָר ניט נעקוקט אויף די דאָזיקע שריט מצד דער ענגלישער רעגירונג צו פאַרהיטן איר בודזשעט, איז אלס געשטיגן פון טאָג צו טאָג דער אָפּ־פלוס פון נאָלד פונם ענגלישן מלוכה־אוצר; אנדערש ריידנדיק: די אויס־לענדישע קרעדיט אנשטאַלטן, וועלכע האָבן ביז איצט געהאַלטן קאַלאַסאַלע סכומים אין די ענגלישע בענק, האָבן זיך גאַר שטאַרק איבערגעשראָקן פאַרן גרויס־ברוטאַנישן פינאַנציעלן קריזיס און זיי האָבן אָנגעהויבן אָן לאַנגע וואַרטענישן אָפּרופן זייערע געלדער. מ'קאָן זיי ניט באַשולדיקן: די אויס־לענדישע אנשטאַלטן, וועלכע האָבן אַן אינטערעס אין דער וועלט, ווי אין פרעמד געלט, האָבן אויפגעגעבן אַלע אידישע תפילות דאָס וואָרט "חיים" לעבן: פרי־ער בעט דער איד ביי נאַכט, ער זאָל אים שענקען דאָס לעבן אין דערנאָך איז ער מתפלל אויף פרנסה. פריער קומט דער ותתן לנו חיים ארוכים, ניב אונז, פאַטערל, לאַנגע יאָרן, נעם אונז ניט נעוואַרפן ווי מען באַמערקט עס אָפט אין אונזערע צייטן.

א באַוואוסטער תנא דריקט זיך אויס: אם אני כאן, הכל כאן, און איף לעב אויף דער וועלט דאָך איך אַלץ. און דאָס מיינט אז טאַמער אפילו האָב איך ניט אַלץ, וואָס עס גלוסט זיך מיר קאָן איך דאָך האָפן דאָס אַלץ, און האָב, וועט מען קומען לעבט קאָן מען אַלץ דערוואַר־טען, אָבער מאַכט מען שוין א סוף אויף שטענדיק איז פאַרפאַלן: לא ישוב עוד לביתו ולא יכירנו מקומו.

דערפאַר, הייסט עס, האָבן די אירן פון שטענדיק אַן זיך צופיל ניט אָפּגע־נעבן מיר ווי דיר טויטע אין דאָס געוווכט וואָס מער משמח זאָל זיין זיך אויף דער וועלט. דער טויטער האָט נעקראָגן דעם נאָמען בר מינן, ניט אונזערער, א זאָך, וואָס האָט מיט די לעבעדיקע קיין שום שייכות ניט. נאָך מער, דער טויטער איז דערקלערט געוואָרן אלס אומרייניגער קענגשטאַנד און א א לע־בעדיקער רירט זיך אַן אַן אים, ווערט ער אומריין אויף א געוויסער צייט. ער מוז דערנאָך גוט אויסבאַדן זיך אין ריינעם וואַסער, ער זאָל קאָנען קומען צוריק אין דער מחנה.

ווערן אין מדבר — אים האָט זיך דען געגלויבט שטאַרבן? האָט ער דען וויי־ניק איינגע'טענדיקט מיט דעם רבונו של עולם אין זיך ביי אים קנאה בעבע־טער ער זאָל אים שענקען לעבן. אויף אין דער תורה ווערט עטלאַכע מאָל דערמאָנט אריכת ימים: וועסטו טאָג אין דו מיצוה, וועסטו האָבן לאַנגע יאָר, וועסטו לעבן לאַנג. און ווי מען זאָל ניט דרייען און פשט'לען וועגן אַן עולם הבא, האָט מען אַבער די עולם הזה אויף ניט אויפגעגעמאַכט מיט דער האַנט, ווייל זיי, אונזערע עלטערן, האָבן געהאַט א געוווכן באַ־גריף פון לעבן און האָבן זיך מיט דעם שנעל אויפגעגעפירט ווי מען באַמערקט עס אָפט אין אונזערע צייטן.

א באַוואוסטער תנא דריקט זיך אויס: אם אני כאן, הכל כאן, און איף לעב אויף דער וועלט דאָך איך אַלץ. און דאָס מיינט אז טאַמער אפילו האָב איך ניט אַלץ, וואָס עס גלוסט זיך מיר קאָן איך דאָך האָפן דאָס אַלץ, און, וועט מען קומען לעבט קאָן מען אַלץ דערוואַר־טען, אָבער מאַכט מען שוין א סוף אויף שטענדיק איז פאַרפאַלן: לא ישוב עוד לביתו ולא יכירנו מקומו.

דערפאַר, הייסט עס, האָבן די אירן פון שטענדיק אַן זיך צופיל ניט אָפּגע־נעבן מיר ווי דיר טויטע אין דאָס געוווכט וואָס מער משמח זאָל זיין זיך אויף דער וועלט. דער טויטער האָט נעקראָגן דעם נאָמען בר מינן, ניט אונזערער, א זאָך, וואָס האָט מיט די לעבעדיקע קיין שום שייכות ניט. נאָך מער, דער טויטער איז דערקלערט געוואָרן אלס אומרייניגער קענגשטאַנד און א א לע־בעדיקער רירט זיך אַן אַן אים, ווערט ער אומריין אויף א געוויסער צייט. ער מוז דערנאָך גוט אויסבאַדן זיך אין ריינעם וואַסער, ער זאָל קאָנען קומען צוריק אין דער מחנה.

דער טויטער איז פאַר דעם אידן געווען אומריין און מען האָט אים לאַנג ניט געהאַלטן צווישן די לעבעדיקע מיר וועלן ניט ריידן וועגן דיר היגע מנהגים, אָבער לאָז זיך יעדער עלטער־רער, איבערגעקומענער איר, דערמאָנען ווי אזוי מען איז זיך מיט טויטע באַ־גאַנגען אין דער אַלטער היים. לאַנג ליגן דעם טויטן אין הויז האָט מען ניט געלאָזן, חברה קדישא פלעגט קומען אַזוילן ביינאַכט. בייטאָג, פאַרטאָג, זיך מתעסק געווען מיטן ברמינן, אויף שנעל אויסגעגעפירט אויפן בית עולמין און מקבר געווען. וואָס איז דאָ אייליג־ניש? גאָרנישט קיין אייליגניש, נאָר א טויטער דאַרף נישט זיין צווישן לעבע־דיקע; א מענש כל זמן ער לעבט, מעג ער זיין ווי קראַנק און שוואַך, איז ער אונזערער. ער געהערט צו דער וועלט, די וועלט געהערט צו אים. אָבער האָט ער אויסגעהויבט זיין לעצטן אָטעם, ווערט ער אויס מחותן מיט דער וועלט מיט די לעבעדיקע, און זיין קערפּער, דער דער חומר קערט זיך אויף, און וואַנען ער איז געגומען געוואָרן, כי עפר אתה ואל עפר תשוב.

אויסגייענדיק פון דעם דאָזיקן שטאַנדפּונקט האָט מען זיך ניט איידן ניט געוואָלט צופיל אָפּגעבן מיט דעם נאָמען בר מינן, ניט אונזערער, א זאָך, וואָס האָט מיט די לעבעדיקע קיין שום שייכות ניט. נאָך מער, דער טויטער איז דערקלערט געוואָרן אלס אומרייניגער קענגשטאַנד און א א לע־בעדיקער רירט זיך אַן אַן אים, ווערט ער אומריין אויף א געוויסער צייט. ער מוז דערנאָך גוט אויסבאַדן זיך אין ריינעם וואַסער, ער זאָל קאָנען קומען צוריק אין דער מחנה.

זי איז געווען קליין, שטאַכלעניק און פלינק ווי א אינגל. איר טאָכטער ווידער, איז געווען שטאַרק, פון גרויס וואוקס, שוין ניט מער יונג און איר טאַליע איז געווען פלאַך. ס'איז געווען אין אונדז, די טאָכטער נאַסטיע האָט זיך געאיילט אויפצוראַמען די וואור־נונג, וואָס איז באַשטאַנען פון איין צימער און א קיך. די מוטער איז גע־שטאַנען אין מיטן צימער, איר פּנים אַנגעשפּאַרט אויף דער דאַלאַנע פון האָנט און האָט נעהאַלטן אין איין בורטשען: "ווי איז מיר, ווער האָט

גליק און ראכע

סענסאציאנעלער ראמאן
פון א. א.

(פארזעצונג)

— איר קאנט גוט ריידן, קאפיטאן, האט ער צארנדיק געברומט. אין דעם איינגבליק וואס דער זייגער האט דעם לעצטן קלאנג פון דער צוועלפטער שעה געגעבן האט איר פרובירט אָפּרוקן דעם ריגל פון'ם זארג דעקל, איך האב אים אבער גלייך ניט געפונען און אין דער זעכבער צייט האב איך דערהערט ווי דער באאמטער גייט אום אין שפייס־לער פארלאזן דאן האב איך פרובירט אויפצוהויבן דאס דעקל פון זארג.

— ווער קאן זיך פארשטעלן, מיין שרעק, ווען איך האב פלוצלונג דער הערט אז אימיצער ליגט אויף דעם זארג און פארבינדט אים מיט שטריק.

— הא, הא, הא, — האט אטהאנא־סיאס שפּאַטיש געלאכט, — אן אנדער־ער האט אויף דיין פלאץ געדארפט זיין, דו טויגסט צו קיין זאך ניט, מיר האבן אין דרויטן געווארט דו זאלסט אונז עפענען און דורך מיין כיטרעפייט איז עס אונז געלונגען אריינצוקומען.

דער פירסט פון די בערג האט אָפּ־געבונדן די שטריק וועלכע זיינען גע־ווען ארומגעדרייט ארום דעם האנט פון דעם דרויטן שטיינענדן מאן און ארום דעם ריגל און דאן האט ער אויסגערופן וועגדעגיק צו זיינע קאַ־מעראדן:

— מארש! מיר מוזן שנעל אוועק־גיין!

ווען די באנדיטן האבן די סטאנציע הויז פארלאזן, איז קאפיטאן מאשא צוגעגאנגען צו דעם באאמטן, וועלכער איז ווי געליימט געשטאנען פאר שרעק און ערגעט געזאגט:

— זייט רואיק, זאל אייך די רעניי־רונג עטוואס טאָן, דאן וועט אטהאנא־סיאס זאָרגן פאר אייך און פאר אייער פאמיליע.

קאפיטל 7

אין טעמפל

מאחמעד בעי האט זיך ערשט אויפ־געהויבן פון בעט זייענדיק האלב פאר־שלאפן. איין בליק אויף דעם געלעגער פון זיין יונגער פרוי האט אים איבער־ציינט, אז זי איז שוין לאנג אויפגע־שטאנען.

ער האט דריי מאָל הויך געקלאפּט מיט די הענט, די טיר פון זיין שלאָפּ־צימער האט זיך געעפנט און מאלי זיין שקלאף, איז אריין.

מיט צוזאמענגעלייגטע הענט האט ער זיך טיף פארנייגט פאר זיין הער, און מיט א טאָן פון אונטערטאן גע־פרעגט:

— וואס באפעלט מיין גנעדיקער הער?

— מאלי, שנעל, העלף מיר זיך אנ־טאָן! — האט מאחמעד בעי אויסגע־רופן.

מאחמעד בעי איז געווען א מאן אין די עלטערע יאָרן און זיינע קראנקע גע־זיכטציגע האבן געצייגט, אז ער האט שוין פיל גענאָסן פון לעבן...

— איז שוין מיין וואגע פארטיק?

— ריידט איך באפעל דיר, וואס איז געשען מיט טואישקאן, מיין פרוי?

דער שקלאף האט זיך ווי וואָרים גע־נומען ציען לינגדיק אויף דעם באדן.

— אָ, גרויסער הער! — האט ער געשטאמלט, — דיין פרוי — איז — אנטלאָפן.

— אנטלאָפן?! — האט מאחמעד הויך געשריען, — מענש, זאג די וואר־הייט! איין פאלש וואָרט פון דיין מויל וועט דיך קאסטן דיין קאָפּ.

— הער, וואס דו ווייסט נאָר! — האט מאחמעד בעי געדולדערט און זיי־נע אויגן האבן געפינקלט.

— אָ, גרויסער הער, ביים באָרד פון פּראָפעט שווער איך דיר, אז איך זאג די וואהרהייט!

— די גרויסע הערין איז אויפגע־שטאנען א האלבע נאכט און אויפגע־וועקט, אירע איינענע שקלאפין, דאן האט זי גערופן די פארשליסערן מיט א פיסטאָלעט, און האנט געפאַ־דערט פון איר דעם שליסל.

מיט א צארנדיקן געשריי איז ער בעי אויפגעשפרונגען.

— פון וואנען ווייסט זי דאס גע־הייימניס פון טעמפל? — האט ער גע־שריען — דער טויט זאָל טרעפן דעם פארדעטער וואס האט עס אנטדעקט טואישקאן, מיין פרוי.

— די אלטע העקא איז אר נאכטי־לאך דעם שליסל ניט געוואָלט געבן.— רייד וויינער — האט ער באפוילן, צארנדיק קלאפּנדיק אויף דעם שולטער פון שקלאף.

— גרויסער הער, וואס האט די ארי־מע אלטע געזאָלט טאָן, דיין פרוי וואָלט זי דאמאלסט אויף טויט דערשאָסן.

— זי האט מיך פארראטן, ביים אלא, די אלטע זאָל טייער באצאָלן דערפאר! — האט דער בעי גערוגערט אלס מיט אנענדיק איבער דעם צימער, — ניי, זאג דעם הויזמייסטער, ער זאָל זי גלייך אויפהייזנען!

— גנאדע, אָ, הער, גנאדע, פארליר זיך זעלבסט ניט פון דעם איצטיקן צארן, טויט ניט א טרייע שקלאף וואס האט דיר דרייסיק יאָר לאנג געדינט!

— האט מאלי, דער שקלאף, געבעטן.

— שוויג, גיי ארויס און גיב איבער מיין באפעל! ווען דו ווערסט נאָך איין זוארט, דאן וועסטו געהאנגען ווערן אויף דעם פלאץ פון דער אלטער העלא! — האט דער בעי געשריען און צארנדיק געקלאפּט מיט די פיס.

דער שקלאף האט געשווינד פארלאָ־זען דאס צימער אום איבערצוגעבן דעם טויט באפעל, ווען דער אלטער העלא.

אויסער זיך פון אויפרעגונג האט מאחמעד ארומגעשפרייזט אין זיין צי־מער:

—מיין זיסע, אונגארישע ראָזע, דו אנטציקנדע פרוי, איך מוז דיך ווידער האָבן, — האט ער שמערצלאך גע־ויפצט.

— קיין איין פרוי ליב איך ניט אזוי ווי דיך. איך קאן משוגע ווערן ביי דעם געדאנק אז איך מוז דיך פארלירן. ניין, איך מוז דיך ווייטער האָבן.

ער איז געזונקען אויפ'ן דיוואן און שטיל געקרעכצט.

— אָ, אלא, טואישקא האט דער־פארן דאס געהיימניס פון טעמפל און איצט וועט זי שוין קיינמאָל ניט ווען צוריקקערן צו מיר.

ווידער איז דער שקלאף אריין אין צימער מיט מאחמעד האט שטרייענ אויסגערופן:

— מאלי, שנעל דערצייל מיר ווייי־טער, וואס עס האט די דאָזיקע נאכט פאסירט. די טרייסלאזע העלא האט מיין פרוי געגעבן דעם שליסל צום טעמפל, דערצייל ווייטער.

דער קאָפּ פון דעם שקלאף איז טיף פארזונקען און ער האט מיט א צי־טערדיקן טאָן דערציילט אלעס וואס ער האט געוואוסט.

קאפיטל 8

קארלא האט פעסט באשלאסן ניט צו פארלאָזן די אומגליקלאכע מיריאנא. ער וועט צו איר זיין א טרייער באשי־צער.

ווען זיי זיינען ביידע געגאנגען צו דעם פלאץ וואו דאס עלענאנטע לאנד הויז פון מיריאנאס עלטערן איז אמאָל געשטאנען, האָבן זיי גערעדט פון דער צוקונפט.

— פון דאנען וועלן מיר צוריקפאר־ן מיט דעם עקספּרעסצוג נאָך פעסטה — האט קארלא אָנגעפאנגען, — מיר וועלן קומען אין דעם שטיל אונגארישן דאָרף וואו איך בין געבאָרן און דארט וועלן מיר זיך ערהאָלן פון אונזערע שווערע ליידן.

— מיין אלטע מוטער וועט זיין גליקלאך צו זעען ווידער איר קארלא, ווענלכער איז ארויס אין דער וועלט אזא אָרימער ווילדער יונג און קערט זיך אום צוריק מיט א מידן, קראנקען קערפּער, אזא באריזטער, דערפארע־נער מאן.

— דאָך, — האט ער שטאָלץ צוגע־געבן, — ברייגנ איך עטוואס נאָך מיט זיך, מיין טאלאנט. מיין מוטער וועט זיין שטאָלץ מיט איר זון, דעם פידל קעניג.

— איך וועל מיין מוטער דערציילן פון מיין געליבטער פרוי, פון מיין מיר־צאן, און זי וועט מיר העלפן ווייגען נאָך דער טויטער.

— ביים הארץ פון מיין מוטער איז מיין איינציקער פּראץ, איך קאן דארט געפינען רו און פרידן.

מיריאנא האט שטיל און שמערצלאך געוויינט.

— אָ, ווי גליקלאך איר זייט נאָך— האט זי געזאגט ווידער, — איר האט נאָך אמווייניקסטנס א מוטער, פאר וועמען איר קאָנט אייער שטערץ אויס־ווייגען. דאָך איר... איך האָב קיינעם אויף דער וועלט אויסער אייך, איך בין א פארלאזענע יתומה.

טרערן האָבן איר שטימע פאר־שטיקט.

קארלא האט מיט מיטלייד געקוקט אויף דער דאָזיקער שיינהייט, איר עכנד האט אים געריר.

— זייט ניט פארצווייפלט, — האט ער זי הארציק געטרייסט. איר וועט ביי מיין מוטער געפינען א שיצנדע היים.

— די אלטע וועט פארשטיין אייער שמערץ, זי וועט אייך טריסטן און אייך דערמונטערן.

—אָ, מיין הער, וואס וואלט פון מיר געוואָרן ווען איר וואלט אויף מיר קיין מיטלייד ניט געהאט, — האט זי געזאגט און דאנקבאר געבליקט אויף אים, — איך וואלט צו גרונד געגאנ־גען אין דער פרעמד, אין דער גרוי־סער שטאָט. אָ, ווי זאָל איך אייך דאנ־קען פאר אייער גוטסקייט.

— רעדט ניט פון דאנק, — האט קארלא געזאגט, — איך ווייסט ניט ווי גליקלאך איך בין, וואס איך קאן פאר אימעצן עטוואס טאָן. מיין פרייל אזעס לעבן האט אמווייניקסטנס א צוועק.

זיי זיינען פארווערטס געגאנגען. זיי זיינען געווען ווייט פון שטאָט און האָ־בען זיך איצט געפונען לעבן די שיינע לאנד הייזער.

וואס געענטער זיי זיינען געקומען צו זייער ציל, אלץ מער אויפגערעגטער איז מיריאנא געוואָרן.

(ווייטערעס קומט)

וועז איר קאָנט ניט אויפהערן

מידקייט איז דער סיגנאל צו אפרו. היט עס אָפּ אויב איר קאָנט. ווען איר קאָנט ניט, האלט זיך רואיק און גייט אָן מיט אייער ארבעט אין קאָמפּארט. אספּרין איז געמיינט פאר פּונקט אזעלכע צייטן. ווייל עס פארזיכערט אייך באקוועמלאכקייט. באפרייאונג פון יענע ווייטיקן וואס ווירקן אויף די נערוון און מאטערן אייך אויס. איין טאבלעט וועט אפּשטעלן דעם דראָענדן קאפּווייטיק וועז עס פאנגט זיך ערשט אָן. נעמט עטוי אדער דריי טאבלעטן ווען איר האט געמאפּט א פארקילונג, און דאס איז געוויינלאך דער סוף פון דעם.

פירט מיט זיך אספּרין טאבלעטס ווען איר טראוועלט. האלט עס אין דער היים און אין אפיס. ווי אן עפּשיענט סעקרעטאר, וועלן זיי אפט "פארהיטן דעם טאָג" און זיי וועלן אייך איינ־שפּארן א סך אומבאקוועמע, אומפּראַ־הזיצירטקייט שטונדן. אספּרין איז ניט שעדלאך, טאָ האלט עס אונטערן האנט, האלט עס אין געדאנק, און נ ו צ ט עס. קיין מאן פון אונטערנע־מונגען קאן באהויפטן צו איינגאר־ון די צאלרייכע נוצן וואס ווערן דער־קלערט אין די אויסגעפּרובירטע דיר־עקציעס. פון א עעווייטיקטן צאָן ביז צו די רומאטישע ווייטיקן וועלכע־ן בויגן כמעט עטוואמען די ביינער. אספּרין טאבלעטס זיינען גרייט פון שנעלער הילף — און זיי ארבע פון שטענדיק. נוראלדזשיא, נוריטיס, וועלכער ס'איז פלאָגענדער, אומנצלעכער ווייטיק.

נעמט די עכטע טאבלעטס גע־סטעמפּט מיט'ן בייער קראָס. זיי זיי־נען פון פּרפעקטער ריינקייט, אבסאָ־לוטע איינפערמיקייט, און האָבן די זעלבע ווירקונג צו יעדער צייט. צו וואס עקספּערימענטירן מיט אימיטאציע־וואס קאסטן עטלאכע סענט ווייניקער? די איינשפּארונג איז צו קליין. עס איז צופיל איינשטעלונג. עס איז אבער דא עקאָנאמיע ווען איר קויפט די עכטע אספּרין טאבלעטס אין די גרויסע פלעשלאך.

סטאָרקיפּערס!

איצט איז די צייט:

סייל אָפּסטערס

צוצוציען די קונים צו אייער סטאָר און פארקויפן אייער ווינטער סחורה — שפּעטער וועט שוין זיין צו שפּעט! און דער בעסטער מיטל ווי אזוי צו אָפּווארטירן אייער געשעפט און צוציען די קונים איז דורך שיינע אטראקטיווע

מיר מאכן אלערליי פּאָסטערס צו די סאמע מעסיקסטע פּרייזן — מיר שטעלן צו די "קאטס" (בילדער), מיר שרייבן פאר אייך אויס די טעקסטן און אלע נויטיקע סלאָגאנס און מיר שטעלן צוזאמען דעם פּאָסטער לויט יעדער אר־טיסטישער פּינקטלאכקייט. אלץ וואס איר דארפט טאָן איז צושיקן אונז די פּרייזן פון די ארטיקלען וואס איר ווילט ארויסשטעלן אויפ'ן סייל, — און מיר טוען דאס איבעריקע און מיר שיקן ארויס די פּאָסטערס

אין 24 שעה

שיקט אונז די קאָפּיע אדער שרייבט פאר ווייטערע איינצעלהייטן צו

THE ISRAELITE PRESS

165 Selkirk Ave., East — Winnipeg

DODD'S KIDNEY PILLS
FOR ALL KIDNEY DISEASES
BACKACHE
BLADDER TROUBLES
RHEUMATISM
No. 087 THE P.

פאר איבער דריי פערטל יאָרהונדער זיינען דאר'ם קידני פּילס געווען דער רומאטיזם, בלאָטער טראבלס און פּילע אנדערע קראנקהייטן, פאראורזאכט דורך שלעכטע קידנים. צו באקומען פון אלע דילערס פאר 50 סענט. אדער 6 באקסעס פאר $2.50. אדער דירעקט פון די דאד'ס מעדיצין קאָ., לימיטעד, טאָראָנטאָ 2. ביים דערהאלטן די סומע.

— אָ, מיין גוטער הער, דיינע שקלאפן פאלגן אויס אלע דיינע וואונ־שען.

— וואו איז מיין פרוי, האסטו זי געזעען, מאלע?

דער שקלאף האט געצייטערט און די טערקישע אָנשאפּל וועלכע ער האָב געוואלט אָנטאן אויף די פיס פון זיין הער, זיינען ארויסגעפאלן פון זיינע הענט.

— רייד, ענטפער מיר, ווייסט דו וואו מיין פרוי געפינט זיך?

מיט א הויכן געשריי האט זיך דער שקלאף געוואָרפן פאר זיינע פיס.

— נגאדע, מיין הער, — האט ער געשטאמלט, — אלא ווייסט אז איך בין אומשולדיק אין דער טרויעריקער נאכריכט וואס איך וויל דיר איצט ברייגנען.

— קיינער פון די שקלאפן האט ניט געוואגט אויפצוטרעטן פאר דיין צארנ־דיקן געזיכט, נאָר מאלי האט געהאט דעם מוט, פאר דיר דעם אמת צו אנט־דעקן.

דאָס געזיכט פון מאחמעד בעי האט זיך פארוואלקנט.

— ווען איר זייט אזוי פול געשעצטער מוטער. איר ווייסט אפשר ניט אז זי האלט אין איין לויפן פון נאסטיע'ן צו מיר און פון מיר צו נאס־טיע'ן. דאָס איז אן אמת'ער ווייץ! אָט ווערט זי ברוגז אויף מיר, און אָט אויף נאסטיע'ן. יאָ, דאָ האט איר פאר זיך די מאָדנע פרוי!

דער אויסדרוק "א מאָדע פרוי", ווערט צוויב געוויסע אורזאכן אויסגע־טייטשט פון ער אלסדער אלס א גרויסע באַיידיקונג, אלס א דערנידערונג. זי שטויסט זיך אויך אָן פון איר טאָכ־טערס רייד, אז איר באוזך איז א ניט געוויינשטער, אז זי איז געקומען אין א גאָרטן פאסנדן מאָמענט, און דאס רעגט זי נאָך מער אויף.

"אויב דו פארגינסט מיר ניט דעם ריינעם ליילאך אויף וועלכן איך ליג", באקלאָגט זי זיך, "וועל איך שלאפן אויף דער ערד".

מיט איר אינגלשער פלינקייט קריכט זי ארויס פון בעט, אזוי, אז מען הערט קוים א גערוש, און אויסשפּרייט־ליך עטלאכע שמאטעס אויף דער ערד, ליגט זי זיך אוועק שלאפן.

די אלמנה איז אויסער זיך פאר כעס — ניין, זי איז ניט אזוי גערדוקיק ווי נאסטיא.

" וואס זשע, ביזט געקומען מאכן א פצענקע? וואס האסטו צו מיר? וואס האב איך איר געטאָן? פארוואס?

— איר ווייסט, — ווענדעט זי זיך מיט פאטאָס צום מאן, — זי איז אזוי ביזווייליק, אז זי געפינט שוין עפּעס אפּצומאכן א סצענע. זי האט נאָר איין אבזיכט — צו טאָן שלעכטס. אך, ווען איר זאָלט וויסן וואס איך מוז אויס־שטיין פון אירן! יאָ, זי טרייבט מיך ביז צו משוגעת! איך בין ניט פארא־נווארטלאך פאר זיך!

— דו וועסט מיך נאָך טרייבן אין קבר אריין — ענטפערט די אלטע — און אזעלכע אויסוואַרפן האב איך גע־בראכט אויף דער וועלט, זאָלן זיי ניין אין דער ערד אריין! מאָרגן וועל איך גיין זוכן ארבעט! איכ'ל געפינען א שטעלע אלס באַרגיגערן. ניט מער ווי פינף רובל א חודש, אָבער איכ'ל האָבן אייגענע טיי און צוקער. זאָל אייך א פייער פארברענען!

די אלמנה איז צעמישט. זי וויל פּאָרעצן דעם געשפּרעך מיט'ן מאן, וועלכער זאָגט צו איר:

"נעמט זיך ניט צום הארצן, לודמי־לא וואסיליעווגא. עס איז נאָרנס מיט נאָרנס. עלטערע מענשן האָבן זיך זיי־ערע משוגענע אנפאלן. לאָמיר זיך צו־ריקקערן צו אונזער געשפּרעך. פארוואס קומט איר ניט אריין אין מיין צימער? דאָרטן איז אזוי שטיל און אנענעם. ביטע קומט אריין צו מיר פאר א ווינ־ל.

א האלבע שעה שפּעטער. די אלטע וואס קאן אלץ ניט אנשלאפן ווערן, הערט א הילכיקן לאכן, שושקעריין, און דעם אָפּקלאנג פון קושן.

די אלטע זאָגט ניט קיין וואָרט. זי הויבט זיך אויף פון איר הארטן געלע־גער, ווארפט ארויף די שאל אויף אירע אקסלען און פארשווינדט אונטער דער טיר.

אין נאס רייסט דער ווינט די לאָ־דענס פון די געוועלבער. ווייסע פינ־טעלאך פליען פון די דעכער, הויבן זיך און פאלן אויפ'ן טראָטואר.

דער ווינט צעוואַרפט אירע האָר, זי שרומפּט זי איין אין דרייען פאר קעלט, נורעט זיך איין אין דער שאל, לויפט און לויפט, אָבער פלוצלונג בלייבט זי שטיין, זי ווייסט פּשוט ניט וואוהין צו גיין, די נאס אין ליידיק, מען זעט ניט קיין לעבעדיקן מענשן. מען מערקט נאָר איין איינזאמע פי־גור, דעם מיליטערישן פאליציי מאן. זי ווארפט אויפ'ן שניי א לאנגן בלויען שאטן.

קאלגארי

JAMES MARR SR.

פלאמבינג, היטינג, געזופיטינג

237-12th Ave. E. Phone M2741

CALGARY

אדווערטייזט
אין "דאס אידישע וואָרט"

קאלגארי

AUTO SERVICE
7th Ave. 8 St. W.
McIVOR BROS.

קאר גרייזינג, וואשינג, פאלישינג
גאזאלין, אויל, וועקס קליינינג,
טייערס (אטלאס), אקסעסאריס
און א. וו.

א פיינער פלייוואר פאר פיינערע געשמאקן
סערווירט

קאלגארי

דראי

דזשינדזשער אייל

CALGARY BREWING & MALTING CO. LTD.

קאלגארי — אויפמערקזאם — קאלגארי

מר. לואי פערלמאן

איז דער קארעספּאנדענט און פארטרעטער פאר "דאס אידישע וואָרט" אין אייער שטאט און אומגעגנט.

מיר בעטן אלע סעקרעטארן פון קאלגאריער ארגאניזאציעס צו איבער־נעבן די נייעסן און באריכטן פון ייערע ארגאניזאציעס צו מר. לואי פערלמאן, 129, 3טע עוועניו איסט.

טעלעפאָן עם 6990

מר. לואי פערלמאן איז אויך באפולמעכטיקט אָנצונעמען סובסקריפּ־שאנס און אדווערטייזמענטס פאר "דאס אידישע וואָרט"

די מוטער

(שלום פון זייט 2)

זיך אזויפיל . . . איר זייט אזוי פול מיט לעבנסלוסט!"

"כא, כא, כא!" לאכט די אלמנה, און אין סאמע ברען פון געשפּרעך באַ־ווייזט זיך די אלטע.

דער געלעכטער שטארבט פלוצלונג אָפּ.

דער מאנספארשוין, אן אָפּגעלעב־טער, ניט מער יונג, שטייט ביים טיר פון זיין צימער, זיין רוקן אָנגעלענט אָן דעם טיר הענטל און רויכערט. די אלמנה זיצט אויפ'ן דיוואן און א ראָ־זעווען נעגליזשיש. און שפּילט זיך קאָ־קעטיש מיט די קנעפּלאך אויף איר ברוסט.

"פארוואס אזוי שפּעט, מוטער?" זי באגריסט די אָנגעקומענע מיט פרייונ־לאכקייט. ס'איז אזא ווינט אין דרויסן און דער פראָסט ברענט, און דו ביזט ארויס פון שטוב מיט א שאל אויף די אקסלען".

די אלטע ענטפערט ניט. זי לעשט אויס די ליכט פון קליינעם לעמפּל אין קיך און לייגט זיך אוועק אויפ'ן בעט.

פארוואס ענטפערסטו ניט?" פרעגט שוין די אלמנה אין אן אויפגערעגטן צושטאנד. זי איז בטבע גערעטן אין דער מוטער, אויך אזא אויפגערעגטע. "איך פארשטיי, הייסט עס שוין ווי־דער זיך צעקריגט מיט נאסטיע'ן?"

— איר ווייסט, אייואן אנטאנא־ווטש — ווענדעט זי זיך צום מאן, — אויב איר זוכט טאקע א מאדנע פרוי, דאן וועט אפשר ניט זיין אויס־פלאץ אייך פארצושטעלן פאר מיין

דער אָפּפיר מיטל מיט דער העכסטער אינדאָרסירונג

ווען איר שטייט אויף פון שלאף און איר פיכט א קאפּווייטיק, נודנע, שווארץ און האלב־קראנק, איז דא א פשוט'ער מיטל וואס וועט אייך מאכן ווידער צו פיל גוט אין א מינוט.

נעמט אביסל פיליפס' מילק אָף מאגנעזיא אין א גלאז וואסער. צוויי בין פיר טישלעפעל איז די געוויינלאכע דאָזע פאר דערוואקסענע. נעמט עס אזוי א שטונדע פאר ברעקפעסט. נאכ־דעם פאלגט נאָך אין א האלבער שטונ־דע ארום מיט אראנדזש זאפט אדער לעמאנייד. ביז איר וועט פארלאזן דאס הויז, וועט איר ווערן איבערראשט פון דער פארבעסערונג.

אלס מיילדער, זיכערער, אנגענעמער אָפּפיר מיטל האט פיליפס' מילק אָף מער אָפּפיר מיטל האט פיליפס' מילק אָף מאגנעזיא די העכסטע מעדיצינישע אינדארסירונג. אלס אן אנטר־עסיד צו קארעגירן א זויערן מאגן, גאז, אומ־פארדייאונג, נודנעקייט, איז עס דער סטאנדארד מיט. דאקטוירים פאר אי־בער פופציג יאָר. כדי צו וויסן ווענן איר שענלער הילף אין פארדייאונגס און אָפּשאפונג טראבלס פון מענער, פרויען און קינדער — און ביידן — דארף מען האלטן א פלעשל שטענדיק אונטערן האנט.

פולע דירעקציעס פאר אלע אירע נוצן קומען מיט יעדער פלעשל. אלע דראג סטארס האבן די גרויסע 50ס. פלעשלאך. (נעמאכט אין קאנאדע).

גליק און ראכע

(פארזעצונג)

— איר קאנט גוט ריידן, קאפּיטאן, האט ער צארנדיק געברומט. אין דעם איינגבליק וואס דער זייגער האט דעם לעצטן קלאנג פון דער צוועלפטער שעה געגעבן האט איר פרובירט אָפּרוקן דעם ריגל פון'ם זארג דעקל, איך האב אים אבער גלייך ניט געפונען און אין דער זעכבער צייט האב איך דערהערט ווי דער באאמטער גייט אום אין שפּייס־לער פארלאזן דאן האב איך פרובירט אויפצוהויבן דאס דעקל פון זארג.

— ווער קאן זיך פארשטעלן, מיין שרעק, ווען איך האב פלוצלונג דער הערט אז אימיצער ליגט אויף דעם זארג און פארבינדט אים מיט שטריק.

— הא, הא, הא, — האט אטהאנא־סיאס שפּאַטיש געלאכט, — אן אנדע־רער האט אויף דיין פלאץ געדארפט זיין, דו טויגסט צו קיין זאך ניט, מיר האבן אין דרויטן געוואָרט דו זאלסט אונז עפענען און דורך מיין כיטרעפייט איז עס אונז געלונגען אריינצוקומען.

דער פירסט פון די בערג האט אָפּ־געבונדן די שטריק וועלכע זיינען גע־ווען ארומגעדרייט ארום דעם האנט פון דעם דרויטן שטיינענדן מאן און ארום דעם ריגל און דאן האט ער אויסגערופן וועגדעגיק צו זיינע קאַ־מעראדן:

— מארש! מיר מוזן שנעל אוועק־גיין!

ווען די באנדיטן האבן די סטאנציע הויז פארלאזן, איז קאפּיטאן מאשא צוגעגאנגען צו דעם באאמטן, וועלכער איז ווי געליימט געשטאנען פאר שרעק און ערגעט געזאגט:

— זייט רואיק, זאל אייך די רעניי־רונג עטוואס טאָן, דאן וועט אטהאנא־

קאלגארי

JAMES MARR SR.

פלאמבינג, היטינג, געזופיטינג

237-12th Ave. E. Phone M2741

CALGARY

אדווערטייזט
אין "דאס אידישע וואָרט"

קאלגארי

AUTO SERVICE
7th Ave. 8 St. W.
McIVOR BROS.

קאר גרייזינג, וואשינג, פאלישינג
גאזאלין, אויל, וועקס קליינינג,
טייערס (אטלאס), אקסעסאריס
און א. וו.

אין פלאַנטער פון לעבן . . .

פון מ. ס.

א העכסט שפּאַנענדער ראָמאַן פון דעם מאָדערנעם אידישן אמעריקע

(פאָרזעצונג)

רעי האָט געקוקט אויף אים מיט טרערן אין די אויגן.

— טייערער פריינט מיינער — האָט זי געזאָגט מיט א ריידנדיר שטים — א האלב לעבן וואָלט איך אפגעגעבן, ווען איך וואָלט געוואוסט, אז דאס קאן אייך מאכן פרייליך. אבער איך קאן אייך נים העלפן פיל, לאזט מיר כאטש זיין לעבן איך און אייך נעבן פרייד וויפל איך קאן איך האָב קיינעם נים אויף דער וועלט און איר האט קיינעם נים. טא לאמיר, לאמיר..

זי האט נים געקאנט ענדיקן. טרערן האבן געשטיקט איר. שטיפן אז געוויין האט זיך ארויסגעריסן פון איר האלז. זי איז צוגעפאלן צו אים און האט איר ריידן.

— איך וואָלט געוואָלט. — איך וואָלט זיך געפילט אזוי עלנט און אייך — האט זי געזאגט.

— אפשר — האט זי נאָך געזאגט, — וואָלסטו גאר געפאָרן מיט מיר ?

— מיט אייך ?

— מיט אייך ?

— וואס דען ווילסטו, רעי, זאל איך טאן ?

— זייט דאָ... דאָ, מיט מיר.

— דאָ קאן איך נים זיין.

— פאָרוואס ?

— פאָרוואס ? — גער האט ווידער געלאנגבאליש געקוקט אויף איר.

— יאָ, פאָרוואס, — האָט זי ארבער געפרעגט.

— דאָ איז פאר מיר קיין אָרט נים.

— קיינער טרייבט אייך נים פון האנען.

— דו פארשטייסט מיך נים, רעי.

— איך קאן אייך נים פארשטיין. איר רעדט אלע מאל האלבע ווערטער.

—איך קאן אנדערש נים ריידן, איר ווייסט נים, רעי.

— צו מיר דארפט איר אנדערש ריידן.

— איך וואָלט געדארפט.

— בין איך נים אייער פריינט ?

— דו ביזט די איינציקע, וואס איז מיר נאָענט.

— האב איך אייך נים פארטרויט אלעס, וואס איך האָב אויף מיין הארצן.

— יאָ, און מיט דעם האסטו מיין הארץ נאָך שווערער געמאכט.

— איך האָב דאס נים געוואָלט, מיר ערער פריינט.

— איך ווייס דאס, רעי. דו דארפסט זיך נים פארענטפערן. לאמיר נים ריידן דערפון.

—אבער איר וועט נים אוועקגיין ?

— דערווייל נים.

—איר וועט מיך נים איבערלאָזן ?

— נים איצט.

— איך דאנק אייך, מר. גער.

— איצט נייט זי דיין ארבעט, רעי.

— איך נייט.

רעי איז אוועק און גער האָט איר א קורצע ווייל געגעבעקוקט מיט א שטוי מען בליק. זיין הארץ האָט זיך שווער געהויבן און אין האלז האָט אים עפעס געוואָרגן. ווען ער וואָלט זיך נים געשעמט, וואָלט ער זיך איצט אויסגעוויינט אויף א קול, אזוי ווי אמאָל, ווען ער איז געווען יונג, אין דעם קליינעם היימישן שטעטל אין אוקראינע. ימים נוראים אין שול... ווען ער וואָלט איצט געקאנט אזוי אויסווייסן זיך פאר גאָט, וואָלט אים לייכטער געווארן, וואָלט אים בעסער געווארן, וואָלט דער ווייטאג אזוי שטארק נים געפרעסט.

אין ווידער אין אבער האָט ער זיך אליין געפרעגט, וואס טוט ער דאָ, אין וואס האלט אים דאָ צו אין לאזט אים נים אוועקגיין ?... אין ווידער האָט ער נעראאט טענות צו זיך אליין, פארוואס ער האָט זיך געלאָזט איבערוועלטיקן פון רעי'ס ווערטער און טרערן אין ער האָט געגעבערט זיין באשלוס... האָט ער דאָך שוין געהאט אפגעמאכט ביי נים ?

— יאָ, מיט מיר. פאר וואס דען

— איר דארפט נאָך האבן א נאָכשלעפער אויף אייערע עלעטערע יאָרן? זיך, אז ער זאָל אוועק פון דאנען, אוועק אזוי ווייט ווי די אויגן ווען אים נאָר טראגן... אוועק אין דער וועלט, און נים צו זעען מער דעם חורבן פון זיין איינן אמאליק גליק . . .

— אבער ניין, ס'איז נים זי, רעי, שולדיק... נים איבער און נים צוליב איר האָט ער זיין באשלוס געענדערט. ער האָט נים געוואָלט, כאטש ער האָט דאס נים געוואָלט צוגעבן, און כאטש ער האָט זיך אליין נים געוואָלט מודה זיין מיין דעם.

ניין, ס'איז נים רעי, — האָט ער נעראאכט. עס איז געווען אין בעלזער דונג וועגן בעל'ס צוריקקומען.

בעז קראנק... בעז האָט געהאט א נערוועזן דערשיטערונג... וואס איז מיט אים געשעען ? וואס האָט מיט אים געקאנט געשעען ?

ער האָט געוואוסט, אז ווען בעז וועט צוריקקומען, וועט ער סייוויר נים קענען שטיין אפילו נאָענט לעבן אים, און אז זיין הארץ וועט, ווי ביז איצט, אויסגיין אויף א קול, אזוי ווי אמאָל, ווען ער איז געווען יונג, אין דעם קליינעם היימישן שטעטל אין אוקראינע, ימים נוראים אין שול... ווען ער וואָלט איצט געקאנט אזוי אויסוויינען זיך פאר גאָט, וואָלט אים לייכטער געווארן, וואָלט אים בעסער געווארן, וואָלט דער ווייטאג אזוי שטארק נים געפרעסט.

אין ווידער אין אבער האָט ער זיך אליין געפרעגט, וואס טוט ער דאָ, אין וואס האלט אים דאָ צו אין לאזט אים נים אוועקגיין ?... אין ווידער האָט ער

אויפמערקזאם די בית יעקב שול

שולץ סטריט

פאָרלאָנגט אפליקאציעס פאר יעראָכע אפיסערס, היינו: — א בעל קריאה, א לייכטערטאָר און א שמש. ווער עס פילט זיך פאסיק פאר אייר־נער פון די דאזיקע עמטער זאָל זיך ווענדן מיט אן אפליקאציע צום ווייס־פרעזידענט מר. א. טשערניאָק 430 אלפערד עוועניו, און אנגעבן פאָרלאָנגטן נעהאלט.

בייבי געווינט נים אין וואָג ? קוקט זיך צו צו זיין פארדייאונג

בייביס קאָנען נים געווינען אין וואָג ווען זייערקייט אפפאל אין א אנגעלאָדענעם פארדייאונגס פלאץ פארמירט געוו. וואָס שאפט שמערצן, פארשטאָפונג און פיקן שלעכט. פרובירט בלויז די מעטאָדן וואָס דאקטוירים אינראָרפירן, און מיליאָנען מוטערס ווייסן, אין זעט ווי אייער בייבי פארבעסערט זיך. עטלאכע טראָפּנס פון ריינע־גרייז צייג, נים שעדלאכע פלעטשערס קאָסטאריא מאכט די סאמע שרעקעדיקע, פיבערישע בייבי אדער קינד פילן באָקוועם אין א מינוט. עטלאכע דאזעלבע אין זי פארדייעט פולקאָם אין געווינט אין וואָג ווי געהעריק. צו קויפן ר'י כ־ט י ק ע קאסטאריא. נים אכטונג אויף דער פלעטשער אונטערשריפט אויפ'ן אפער.

א מעשה מיט פארמאכטע לאָדנס

אויב פרויען מיינען, אז זייענדיק אין קאָנטורי, זיינען זיי שוין איינגאנצן געשיצט פון דעם מאנס השגחה, און קאָנען זיך שוין דערלויבן אויף זיכער אלץ, וואָס זייער הארץ גלוסט, האבן זיי עדשט א גרויסן טעות. אט וועלן מיר אייך דערציילן א געשיכטע וואָס אין פארגעקומען פאר ראש השנה נים ווייט פון לאָדז מיט א יונג שיינער ווייבל, וועלכע איז געבעך נכשל געווארן אין א לינקער ליבע, אבער, אז עס איז באשערט געווען, אז דער מאן זאָל איר "פאקן" אין סאמע לעצטן מאמענט, האָט ער איר מאכט געפאקט און איצט האָט זי צו זינגען און צו זאָגן.

זי איז שוין געשטאנען אויפן שוועל און שוין נעראפט אויפלייגן אירע זאָכן אויף דער פור. זי איז זיזכער געווען, אז איר וועלוול ווייסט נישט פון גארניס, און ער איז איר אפילו גאר נים חושד.

פרוי עהעלא אי זטאקע יונג און שיין, צוליב איר ארימער מאטע־מאמע האָט זי מסכים געווען חתונה צו האבן מיט דעם חסידישן יונגנמאן וועלוול גרייפל, הגם זי האָט געלאכט פון זיין חסידות און פרומקייט.

— וואָס ארט עס מיך, — האָט זי געטראכט, א זער וועט גיין אין שטיבל און פאָרן צום רב'ן, וועל איך האבן מער צייט פאר מיין ארוואקאט.

און ווי ס'פידט זיך אין דער נאָכצער וועלן, האָט וועלוול נערוונען פאר זיין יונגער ווייב לא זזמער וואוינונג הינטער גלאָווגע. העלא האָט זיך געלאָזן. א נאָכצע וואָך דאָך האָט זי געשפּילט "פאוקער" מיט טדי ווייטער, זיך אנגעבאָרגט געלט ביי די דינסטמיידלאָך און וואו ס'האָט זיך נאָר געלאָזן. פריי־טאָג נאָכמיטאָג איז געקומען צו פארן וועלוול, האָט מיטגעבראכט פארשיי־דענע זיסקייטן און גוטע זאכן. האָט אפגעצאָלט וויפיל ס'איז מעגלאך געווען העלא'ס חובות אוד זונטאָג באנ־נען צוריק אהיימגעפאָרן צו דער האָ־רעוואניע אין לאָדז.

וועלוול איז אוועקגעפאָרן יערן זונ־טאָג ארום 7 אינדערפרי, זיין ווייבל העלא האָט אים יערעס מאל אפגע־פירט צו דער באן, געפאכעט מיט'איר ווייס טיכעלע, ווען דער צוג איז אוועקגעגאנגען און וועלוול האָט גע־קוואָלן פאר נחת.

ווען דער צוג מיט וועלוולען איז פארשוואונדן פון די אויגן, איז העלא נישט אהיימגעגאנגען, נאָר האָט זיך געזעצט אויי דער באנק וואַרטן אן ערך אד האלבע שעה, בי זס'איז אנגע־קומען דער צוג פון לאָדז, מיט וועלכן עס פלעג אנקומען איר "הארצינס לי־בע", דער ערשט־געענדיקטער, ארוואָ־קאט פון לאָדז און האָט פארבראכט ביי העלא'ן ביז מאנטאג אינדערפרי.

נו, האָט עפעס געפעלט העלא'ן, נאָך דערצו ווען מצד איר מאן איז אויף איר קיין שום חשד נים געפאלן און מיט די ווייבערשע מוטלערקעס איז ה ייאר אויף געווען עפעס אויס־צוהאלטן. איז אזוי געגאנגען דעם נאָכ־צען זונטאָג אין אין דעם דאזיקן זונטאָג

דער בעסטער מאכל פאר סאפער

איז אונזער היימישע מילכיקס

היימישע קעז און פוטער זיסע און זויערע קרים

אלץ וואס איר דארפט אין טעלעפאָנירן אונז

55 355

און מיר וועלן אייך באַ־זאָרגן מיט אייערע טע־לאכע באדערפנישן.

אונזער היימיש נעמאכטע קעז איז זייער עקאָנא־מיש.

אונזער היימיש נעמאכטע קעז און פאסטעריזירט און ווערט נעמאכט פריש יעדן טאָג.

PURE MILK

PURE CREAM

HOME DAIRY LTD.

אברהם גרינבערג, פרעזידענט און מענעדזשער

123 Salter Street — טעלעפאָן 55 355

נעדריינקט אז אונזער פלאַש געפינט זיך אין צענטער פון אידישן געגנט.

פארגעסט נים אז מיר קאָנען אייך אויך פארזאָרגן מיט דער סאמע בעסטער קוואליטעט פון זיסער קרימערי פוטער.

נאָטיס טעג־טאָג ארבעטער !

די קאפיטאנען און קענועסערס פון דעם

מאונט כרמל קליניק טעג טאָג

זייען געבעטן צו קומען צו א

פארזאמלונג

אין תלמוד תורה האָל

(טשארלס און פלאָרא)

מיטוואָך דעם 14טן אָקטאָבער

8.30 אוונט פונקט

באקסעס און די לעצטע אינסטרוקציעס וועלן ארויסגעגעבן ווערן. צו־זאמען מיט א קאָמפּליטעטן אין ערבעטער פאר א טאָג אין וואס וועט פארקומען שבת אוונט, אין ראיאל אלעקסאנדרא האָטעל, פאראנשטאלטעט לגכבוד זיי

מאָרגן פארזאמלונג פון קענ־וועסערס פון מאונט כרמל קליניק

דער טאָג פאר דעם לאנג דערוואר־טעטן טעג־טאָג פאר דער מאונט כרמל קליניק דערגעגעבערט זיך אין אירע טור וועלן אין אלע מעגלאכקייטן אז דער טעג־טאָג זאָל קומענדן שבת, דעם 17טן אָקטאָבער, דורכגעפירט ווערן אין דער בעסטער אָרדענונג.

די מאונט כרמל קליניק פארלאָזט א פארזאמלונג פון אלע קאפיטאנען און קענועסערס אויף מאָרגן (מיטוואָך), אין 8.30 נ. מ., אין דער גרויסער תלמוד תורה, וואו מען וועט זיי זעהן אין אייער־לעכע פרעגן פון אלע אנצאָ־פירן די ארבעט.

גלייכצייטיק וועלן אלע פערזאָנען, וואָס וועלן זיך באטייליקן אינם טעג־טאָג, באקומען מאָרגן פון פאָטאָגראָ־פיסקע אמפּלומענטאָ־רע ביילעגן פאר א טאנץ אין וועט וועט פאראנשטאלטעט ווערן לכבוד זיי, שבת אוונט אין ראיאל אלעקסאנדרא האָ־טעל.

אלע קאפיטאנען און קענועסערס זיינען צו קומען מאָרגן אין דער פארזאמלונג פונקט 8.30 אוונט.

בינער !— בינער !

צו שטוינענד ביליקע פרייזן

פארשאפט זיך א שיינע ביבליאָטעק

פאר איינצעלהייטן ווענדעט זיך צו

"דאָס אידישע וואָרט"

ענדלאך קאָן מען שיקן שפּייז קליידער און שיך צו קרובים אין רוסלאנד, דירעקט פון ניו יארק

די אידן וואָס האָבן קרובים אדער פריינט אין דער סאָוועט רעפּובליק וועט זיך זיכער פרייען צו הערן, אז ענדלאך קאָן מען דירעקט פון ניו יארק שיקן שפּייז־פעקלאך, קליידער, וועש, שיך און אנדערע זאכן. נאָך יעדער שטאָט, שטעטל און דאָרף אין סאָוועט רוסלאנד. דאָס קאָן געטאָן ווערן דורך אמדערוסטרא טראנספּאָרט קאָרפּאָריי־שאָן, די איינציקע אפיציעלע אנענטור וואָס שיקט אלע סחורות פון די פאר־א־ינקטע שטאטן נאָך סאָוועט רוס־לאנד פאר דעם "אמטארג" און אנדער־ע רוסישע אָרגאניזאציעס. דער אפיס פון דער אמדערוסטרא איז אין 261 פיפטע עוועניו, קאָרנער פיפטן סטריט, ניו יארק (10טער פלאָר).

די אמדערוסטרא טראנספּאָרט קאָר־פאָריישאָן האָט באקומען פון דער סאָ־ווע אָרגאנוג דאָס אויסשליסלאכע רעכט אָנצונעמען שפּייז־פעקלאך דיי־רעקט פון ניו יארק נאָך רוסלאנד. די פעקלאך ווערן טראנספּאָרטירט יערע־לעך אויף שיפן וואָס גייען פון ניו יארק נאָך אָדעס, נאָווארָסיסק און לענינגראד. פון דאָרט ווערן די פעקלאך גייך אָפּגעשיקט נאָך די באשטימטע פלעצער צו וועלכע זיי זיינען אדרעש־שיט. אלע קאָסטן, דאָרנטנערע דיוטי, ווערן באצאָלט דאָ גופא, און די פעק־לאך וועלן צוגעשטעלט און שוין ווייי־טערע קאָסטן, די פעקלאך זיינען אינ־שורט מיט פינקסלאכע צושטעלונג אין נאָרמאלטערס. פעקלאך וואָס ווערן גע־שיקט דורך אמדערוסטרא סומע אויפסטערקן אמפּלומענט און באהאנדלונג, שפּייז פּראָדוקטן זיינען צוגעגרייט אין טשאנגארד פעקלאך. די פּראָדוקטן און די פעקלאך קאָן מען זעהן אין דעם אפיס פון דער קאָרפּאָריישאָן.

קליידער, וועש, שיך און א. וו. קאָ־נען געשיקט ווערן דורך אמדערוסטרא דאָס זעכטע און שפּייז־פעקלאך. פאר אלעס און זאכן וואָס קאָנען געשיקט ווערן, פריזיז, און פולע אינפאָרמאציע וואס מען זיך ווענדן אויפן אדרעס אמדערוסטרא, וועלכע זיינען די איינציקע אוטאָרייזירטע אגענטן פון די פאראיינינקטע שטאטן און קאנאדע צו טראנספּאָרטירן פעקלאך נאָך סאָ־ווע רוסלאנד, זיינען אויך אגענטן פאר "מארגסין". מען קאָן דערויבער אויך דורך דיי אידענטע וועלכע סומע צו א קרוב אדער פריינט אין סאָוועט רוסלאנד, און אין קאָן דאָס אויסבייטן אויף סחורה, וואָס ער קלייבט אליין אויס אין די "ארגסין" סטאָרס אין פארשיידענע שטעט

ער האָט נים געוואוסט וואָס דאָס לעבן האָט פאר אים צוגעגרייט אין דער נאָענטער צוקונפט. ער האָט נים גע־וואוסט, אז נים אלע מאל קאָן א מענש זיך פארלאָזן אויף זיין איינענעם באַ־שלוס, און אז עס קאָנען קומען פאסי־רונגען, וואָס זיינען נים אין דעם מענ־שענס הענט, און אזעלכע פערן איבער זיינע אלע געדאנקען און זיינע אלע פלענער.

(ווייטערעס קומט)

בלויז 5 טעג פארבליבן

לאזט נים דורך די דאזיקע געלעגענהייט

א סוועטער געקלינט פאר

5 2סענט

פערט דאי וואָרקס לימיטעד

טעלעפאָן 37 266

קלאסיפייד סעקשאָן Classified Section

פּפּציעלע פרייזן פאר אדווערטייזינג אין דער קלאסיפיצירטער אפּטיילונג:

איין מאל, 5ס. פער אנייס ליין — 3 מאנאטן, $2.15 אנייס ליין
פאר א וואָך, 10ס. " " — 6 מאנאטן, $4.00 " "
פאר א מאנאט, 75ס. " " — פאר 1 יאָר, $7.50 " "

:: צו פארקויפן :: FOR SALE

א 5 רום נייע באנגאלאו מיט א סאָ־רוס, פייער פּלייס, הייסע וואסער באַ־היצונג, גרויסע ליכטיקע צימערן, א גאראזש, 50 פיס לאנג, אויסגעפיקסט ווי א שיינער פארק. קאָסט $8,000. צו פארקויפן פאר $5,000.

סוויטס צו פארענטן אין די בעסטע בלאָקס מיט אלע מאָדערנע איינריכ־טונגען, פון 2 רומס ביז 5 רומס, רענט פון $25 און העכער.

א נייע 5 רום באנגאלאו מיט א באַ־היצטער סאָן רום, אין קאטידראל עוו. נעבען צו מיין סטריט. צו פארענענט.

5 רום מיט א באד רום און הייסע וואסער, צו פארענענט. ניט ווייט פון מיין סטריט. רענט $22 א מאנאט.

אינשורענס פאר אלערליי צוועקן.

געלט צו ליינען אויף ביליקן אינטע־רעסט.

יוגן איר דארפט א סוויט אדער א הויז, זעט זיך מיט אונז.

Sheps Agencies Ltd.

804 מיין סטריט

טעלעפאָנס 761 06 און 807 53

צו פארקויפן: א נראָסערי סטאָר מיט 6 גוטע רומס און נאראזש. רענט $45 א מאנאט. פיקסטשורס $400. קליינער סטאָר, דער מאן האָט געמאכט א לעבן פון דיי לעצטע 20 יאָר. גוטע אורזאַך פאר פארקויפן. מוז האבן $600 פעש. שרייבט, צו דאָס אידישע וואָרט באקס 7562.

:: צו פארענטן :: FOR RENT

צו פארענענען א 5 רום קאטעדזש, סע־קי מאָדערן, מיט א באד, אויף פּרי־ווי עוועניו. זיך ווענען אין 737 סעלפריק עוועניו.

3 און 4 רום סוויטס צו פארענענען אין יוראָפּיען בלאָק. הייסע וואסער טאָג און נאכט. בליק רענט. זיך ווענען אין 203 מעקגרעגאָר סטריט.

באלטיק אפּארטמענטס

קאר. אייזענס און מאניטאבא

צו פארענענען 3 און 4 רום סוויטס שיין דעקאָרירט, סקרינד באלקאָנס רענט רעזאָנאבל. זיך ווענען צום קערטייקער, סוויט "די", טעלעפאָן 56 668.

צו פארענענען 1 אדער 2 ניט־געפויר־ט רום פאר א סינגל מאן אדער פאר א יונגער קאפּל, מיט אדער אָן באָרד. זיך ווענען אין 471 קאלעדזש עוועניו, טעלעפאָן 57 726.

2 רום סוויטס, גרויסע ליכטיקע רומס. נעוו, עקעקטריק, טעלעפאָן און אלע באַ־קוועמלאכקייטן. מעפּעיקע רענט צו די ריכטיקע שכנים. זיך ווענען אין 367 טשארלס סטריט.

צו פארענענען א 6 רום פולי מאָדערן הויז מיט נייע פוירנעס. אויף א 5 רום סעמי מאָדערן. זיך ווענען צו מיס פּעטערסאָן, 465 פלאָרא עוועניו.

צו פארענענען א שיינע נעפוירנישטע רום מיט א בלאָק מיט אלע באקוועמ־לאכקייטן, ביי א קאפּל אָן קינדער. פאסיק פאר א סינגל פרוי אדער מאן, בליק רענט. ווענען אין 1000 מיין סטריט, קאר. פרוטשאָרד, סוויט 8.

צו פארענענען 2 נייע סוויטס אין 348 קאלעדזש עוועניו. אויף א 5 רום הויז אין 75 דערבי. סטריט ניי דעקאָרירט. זיך ווענען אין 348 קאלעדזש עוועניו, טע־לעפאָן 743 53.

איך וויל איר זאָלט געזיכען אויב איר דארפט

אינשורענס

פאר פייער לעבנס פארזיכע־רונג

אוטאָמאָביל פּלייט גלאס אד

פאנט מיר 52 619 אדער 21 980

A. HARRIS — ארעצקי

:: פערזענלאכעס :: PERSONAL

וואָלף און נייסטער פאקס טראט, גאר־ראנטירטער קורס $5.00. טעג דענסינג קלאסן פאר ביזנעס מיידלאך, קלאסן פאר קינדער.

PROFESSOR and MISS SCOTT
LYCEUM PRIVATE STUDIO
Phone 88 106

היים און אָפּיס פארנישטער פארלאנגט

פאר מזומן געלט.

KILSHAW'S

Auctioneers

Canada Bldg. — Phone 29 040

מואוינג — פעקינג
קרייטינג — שיפינג

25 817 — מינימום — 25 817

National Carriage & Storage Ltd.

שפּייז פעקלאך קיין רוסלאנד

דיוטי פריי דעלייווערט. קומט אדער שרייבט פאר פרייזן ליסט. שיפסקאר טען. טעלעפאָן 087 54.

G. P. FRIESON
178 Burrows Ave., Winnipeg, Man.

מיר באָטן אייך אָן די דאזיקע באדינונגען :

אוטאָ טראנספּאָרטאציע.

קאָרט פארן אָפּ טעלעפאָן אין יעדער דירעקטעריע. פארזיכערט זיך מיט אייערע רעזער־וואציעס אין פאראויס.

פרענטש פאליישנג
פארטישטער פארריכט און
איבערגעפאליש
פיאנאָס פארריכט און אנגעטיינט
—אריא סערוויסעס, פארריכט און עריאלס אויפגעשטעלט

אדרעסיר איירלשענסטי פאר וואוד'ס קויל־קאמפאני — קויל, קאוק און האלץ.

CANADIAN & AMERICAN AUTO TRANSPORTATION BUREAU

382 Donald St. — Phone 86 139

פייפס אנטיקן

פארניטשור פון נוצלאכקייט און שיינ־קייט. יעדלעטע אלטע שטיפער, אים־פארטיט פון סאָקאלאנד, דירעקט פון אלטע שאָטלענדער פאבריקס פון אלטע האָנד זיי געהאט אין אנזיין און זיי פאָנען אויפן אפּעהיס.

445 מיין סטריט — טעלעפאָן 88 249

פידל לעסאנס

פיופּלס צוגענדיגס פאר עקזאמענעס זייער מעסיקע טערמס

ERNEST DAVEY, A.C.V.,
Gold Medalist
324 Birks Bldg. — Res. Ph. 71 184

ארבעטער פארלאנגט HELP WANTED

פארלאנגט א פעאיקן סיילסמאן

צו פארקויפן א גוטן ארטיקל. זיך ווענדן צו דאָס אידישע וואָרט באקס 7542

שטעלע פארלאנגט SITUATION WANTED

א דיפּלאמירטער העברייאישער לערער (סינגל), פון ווייליגער העברייאישן סע־מינאר, אנגעפירט דריי יאָר מיט א העברייאישער שול אין אייראָפּע. קאָן תלמוד. צופרידנהייט גאראנטירט. זוכט א שטעלע אלס לערער, אין שטאָט אדער קאנטרי. זיך ווענדן צו

REV. GOLDSTEIN
Estevan, Sask.

:: צו פארענטן ::

צו רענטן

8 רום הויז, האַרדוואָר פלאָרס, שיי־נע צימערן, ערשטן קלאסיקער לאָקיי־שאָן. מעסיקער רענט.

7 רום פולי מאָדערן הויז איסט פון מיין סטריט. רענט $30.

3 און 4 רום סוויטס אין פלאָרא קאָורט, דערבי קאָורט, אין באלטיק אפּארטמענטס און קלייד בלאָק. רענט פון $25 ביז $45.

ח. פערלמאן און ג. זעלטשען

MUTUAL AGENCIES
874 Main St. — Phone 51 000

צו פארענענען א גרויסן ליכטיקן 2־רום סוויט אויפן ערשטן פלאָר. ניי דעקאָ־רירט, אלע באקוועמלאכקייטן. זיך ווענדן אין 494 קאלעדזש עוועניו, טע־לעפאָן 51 950.

ספּעשל

אויף

פאָטייטאָס און ווערזשעטיבלעס ערשט־קלאסיקער ווינטער סטאָק פאָטייטאָס, 30 סענט א בושל בוריקעס, 1 סענט א פונט קרויט, 1 סענט א פונט מערן, 1½ סענט א פונט ציבעלעס, 2 סענט א פונט פארסניפּס, 2½ סענט א פונט מיניסום דעליווערי — פאָטייטאָס, 5 בושל, ווערזשטייבל, 30 פונט. אלס איר נעמט עס אליין, 5 סענט א בושל ווייניקער.

E. BURDETT & SONS
87 631 — 307 Elgin Ave. — 87 632

וואנצן און קאָקראָוטשעס

פארניכטעס. ארבעט גאראנטירט

CHARLES RIESS & CO.
376 Colony St. — Phone 33 529

לייענט און פארשפּרייט "דאָס אידישע וואָרט"

ביילע סידלוק ע"ה

פון טיפן האַרצן דריקן מיר אויס אונזער מיטנעפיל צו איר זון און טעכטער אין זייער נרוי־סען פארלוסט. מיר ווינשן זיי געטריסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס. ל. אשכנזי
און פאמיליע

מר. און מרס. י. קעפּמאן
און פאמיליע